

פנינו הצדיקים

לעדכונים, ברכות מזל טוב והודעות - שלחו ל: 054-8410475 | HB0548410475@gmail.com

24

ללא פרסומות.
ללא חדשות.
ללא פוליטיקה.

מיטב השידורים
מגדולי הרבנים

האזינו לשידור החי | 03-3782000 | באפליקציה | www.radio2000.co.il

במייל: 054-8410475, דוא"ל: HB0548410475@gmail.com

האדמו"ר הרב מרדכי לייפר זצ"ל- נולד ב-י"ט באייר ה'תקפ"ד (1824) בנדבורנה. האדמו"ר השני לחסידות נדבורנה. לאחר נישואיו והתמנותו לאדמו"ר, עבר לנדבורנה שם שימש אביו כאדמו"ר. כיוון שאחיו שימש גם הוא כאדמו"ר בנדבורנה, עבר להונגריה ושם שימש כאדמו"ר במקומות שונים ובהם בקיבושד בהונגריה ובחוסט. מחוסט עבר לבושטינה. נודע כצדיק ובעל מופת. בעל רוח-הקודש. נפטר ב-ט"ו בתשרי ה'תרנ"ה (1894). חי כ-70 שנים. ציונו בבושטינה.

סבו (מצד אביו): האדמו"ר ר' יצחק מקאליש. **אביו:** האדמו"ר ר' יששכר דב ברצ'ה. **אמו:** מרת רחל (בת ר' אברהם לייב בלור). **נשותיו:** מרת חיה (זיווג ראשון- בת ר' שמואל שמעלקא טויבש, אב"ד יאסי ומח"ס 'חיי עולם'), מרת פריידא (זיווג שני- אלמנת ר' גרשון מאולינב). **ילדיו:** ר' יצחק מסטינסלב, ר' ישכר דוב ברצ'ה מסאטמר, ר' מאיר רוזנבוים מקרטשניף, ר' ישראל יעקב מחוסט, ר' אהרן משה מז'וליניה ולאנצוט, ר' יוסף מדברצן ונירדהאז, מרת בינה (נישאה לר' אברהם יוסף איגרא מז'וליניה, קשינב וקראקא), מרת יוכבד (נפטרה בצעירותה). **מרבתי:** אביו, האדמו"ר ר' יששכר דב ברצ'ה. **מתלמידיו:** האדמו"ר ר' ישעיה שטיינר מקרסטיר ור' משה גרינוולד (מח"ס 'ערוגת הבושם'). **מספריו:** **ימאמר מרדכי**- על התורה ובסופו אמרות מאביו בשם 'סתרי תורה'. ספרים אודותיו וליקוטים מתורתו: **יאורות מרדכי** • גדולת מרדכי • תפארת מרדכי.

כאשר הרבי ערך את שולחנו הטהור, וקולות הזמר התנגנו בחלל האוויר הוגשו המאכלים לרב. ידי הרב נשלחו לאיטן, והוא נטל חתיכה מהקוגל. באותו זמן בין החסידים ישב גם הגאון רבי משה חיים וייס זצ"ל. והנה העביר הצדיק את חתיכת הקוגל למשמשיו, ושלחה לרבי משה חיים. כאשר הגיעה החתיכה לידי, הוסיף הרב ואמר: **"הא לך רבנות"**. הרב משה חיים לא ידע לשית עצות בנפשו. מצד אחד, איסטינס גדול היה. אין קיבתו מסוגלת לעכל דבר אשר ידיו אחזו ממשמשו בו. ומאידך גיסא, הן הרבי שלח חתיכה זו, ואין יבזה מאכל של שבת ועוד בירכו שעל-ידי מאכל זה יזכה לשבת ברבינות. תוך כדי דיבור, צץ על ידיו ילד קטן. נעמד על קצות אצבעותיו, מנסה לראות אף הוא את זיו פני הרבי. תחילה, לא שת לבו לינוקא. אז מיד באה לו ההארה. הרי ממש תשובה מן השמים ענו לו זה עתה. נתן ר' משה חיים את חתיכת הקוגל לילד. אשר שמח בה בכל מאודו. ובכך נמנע מלזרוק את מאכל השבת. לימים, סיפרו

נפלאות. אותו הילד, שאכל את הקוגל בחדווה רבה, זכה לשבת על כיסא הרבנות באחת הקהילות החשובות. ואילו רבי משה חיים, על אף היותו גאון גדול. אשר זכה להסכמות נלהבות מגדולי ישראל על ספריו. לא כיהן ברבנות עד סוף ימיו.

מסופר על אדם בשם ר' יוסף שלא זכה לפרי בטן. הלה על אף התפילות הרבות לא זכו לילדים. כיבודים של קוואטר עד אין סוף. מקפלים בתוכם שנים של בדידות ועצב. רגעים של תקווה וציפייה, מהולים בחשש. בני הזוג עשו כל סגולה מוכרת ונדירה, חקרו אחר טובי הרופאים בתחום, וממקום בו קצרה יד הרפואה מהושיע, תפסו אומנות אבותיהם בעיניהם. אולם נראה, כי כוס דמעותיהם גדולה ועמוקה היא. שעדיין לא נתמלאה הסאה. באחד הימים לאחר שכלו כל הקיצין, הגיעו למסקנה, כי עליהם להתגרש, אולי כך יזכה אחד מהם לזרע בר-קיימא. לפיכך, ביקשו להגיע לבית-הדין. מאחר שמיקום ביה"ד היה מרוחק ממקום מגוריהם, נאלצו בדרך לשבות בפונדק הממוקם בשולי העיר סיגט. ואז הופיעו עדת החסידים, אשר רקדו ושרו. לשאלתו השיבו, כי ר' מרדכי'לה מנדבורנה שבת בסיגט. ע"כ נקבצו ובאו מרחוק ומקרוב להנות מזיו קדשו. אך שמע הלה, כי האדמו"ר מנדבורנה נמצא בעיר, **נפלה ההחלטה בליבו, לפנות אל אכסניית הרבי, להתברך מפיו.** ניגב ר' יוסף דמעותיו, ניער את זוגתו מיגונה, והורה לה לבוא אחריו. בטרם יפנה כל אחד מאתנו לדרכו יתברכו מפי הרבי. אך נגע מיועדנו בשער החצר, פתח הרבי את הדלת, פנה אל ר' יוסף ואמר: **"עתה הוא הזמן הנכון, כתוב פיתקא"**.

בידיים רועדות, פנה למשב"ק, שיכתוב עבורו קוויטל. אך הגבאי התעקש, כי אין זה הזמן להגשת פתקאות. אך כאשר שמע מפיו, כי הוראה מפורשת מאת הרבי הייתה זאת, נדם. **ופנה לעשות מלאכתו נאמנה.** הדלת נפתחה. פני הרבי, כלהבת אש המתנענע מצד לצד. אך ר' יוסף לא איבד עשתונותיו. ביקש רשות, שאף נוות-ביתו אשר עומדת בחוץ, יותר לה להיכנס פנימה. רבינו, הורה שיכניסנה. נטל הרבי את הקוויטל ואמר: **"אני מורה שלא להתגרש, מכיוון שעוד יהיו לך ילדים"**. הכאב, אשר אצר בלבו במשך אותם שנים. התפרץ בזרם דמעות אדיר. **רבי! אנו נשואים מעל עשר שנים, ועדיין לא נושענו. אם לא ניוושע, לא אסלח לעצמי בימי זקנותי, על שלא עשיתי צעד זה.** רבינו לא נכנע: **"מבטיח אני לך, כי בעזרת ה' תיפקדו בזרע של קיימא"**. ר' יוסף, לא עיכל את גודל הבשורה. ביקש מרבנו, שיודיענו מה הסכום אותו עליו לתת כמעות פדיון. ענה לו רבנו, כי סך המעות לפדיון, הינו ק"ס פרוטות. וצריך שהפידיון יעשה בימי חול המועד סוכות. התעקש ר' יוסף להשאיר את הכסף בידי הרבי. יצא הלה מאכסניית הרבי, וחזר לביתו בלב מלא גיל. **כעבור תקופה התבשר ר' יוסף, כי הבטחת הרבי קוימה במלואה.**

דרכו של רבינו להיות ספון בביתו עד השעות הקטנות של הלילה. באחד הלילות נשמעה נקישה על דלתו. רבינו פתח את דלת הבית. במפתן נראה אורח מזדמן, אשר סיפר שהגיע בשעת לילה מאוחרת לעיר. ומאחר שראה אור דלוק בבית- הניח כי אנשי הבית ערים. ולכן הרשה לעצמו לנקוש על הדלת בשעה מאוחרת זו. הרב קיבלו במאור פנים, הזדרז ואמר: **"ברוך הבא בצל קורתך"**. בשעה זו המשמשים כבר נמו את שנתם. אמר הרב: **"בטרם תניח את ראשך - אגיש דבר מה לאכול"**. האורח הנהן בראשו. באותם הימים, נהוג היה לאפות כיכר לחם גדולה, אשר הספיקה לכל בני הבית למספר ימים. **לעיתים הספיקה כיכר זו, לכלכל את כל המשפחה לשבוע שלם!**

מטבע הדברים, אף אדם המרבה באכילה עלה בידו לשבוע מפרוסה אחת מאותו הלחם. רבינו, הגיש לפני האורח לחם שלם, אשר עתיד היה להשביע בני ביתו בשבוע הקרוב. אף חמאה הוסיף כדי שתערב סעודתו. אז, התיישב לפניו להנעים את זמנו. אך סיים האורח פרוסת לחמו, שאלו רבינו, האם יחפץ בפרוסה נוספת. השיב האורח: **"הן"**. והרב מיהר להגיש לפניו פרוסה נוספת. בסיימו לאכול גם את הפרוסה השניה. שאלו שוב, אם ירצה עוד. מעשה זה חזר מספר פעמים, **עד שאכל את רוב הלחם.**

דבר זה, היה מחוץ לדרך הטבע. אך רבינו לא שת לכל זאת, והמשיך להפציר בו, אולי יאות לאכול פרוסה נוספת. אך האורח טען, שלא אין יותר מקום בקרבו להכיל כמות עצומה כל כך של לחם. פנה הרבי לאיש ואמר: **"ברצוני לשאלך, איזו עבודה היא זו, שאוכל הנך כל כך הרבה?"**- ענה האורח: **"האמת, כי אין זה מדרכי כלל. אבל משנוכחתי לראות, שמארחי זורח ורווה רוב נחת על כל טעימה, שאני טועם, גמרתי בנפשי לגרום לו הנאה. לכן אכלתי במסירות נפש ממש, לשמחו. עד שכבר ממש לא היה באפשרותי לאכול יותר..."**

אם ראשונים כמלאכים- הגאון המקבל הרב מאיר אריק זצ"ל

הגאון המקובל הרב מאיר אריק זצ"ל- נולד בשנת ה'תרס"ו (1855) בהרימלוב שבגליציה (כיום אוקראינה). עוד בצעירותו נודע בגאונותו ובשקדנותו המופלאה. בשנת ה'תרמ"ה (1885) הגאון ר' שלום מרדכי שבדרון (המהרש"ם) עזב את העיר יאזלובייץ ורבינו התמנה במקומו כרב העיר, תפקיד בו שימש במשך 27 שנים. בשנת ה'תרע"ב (1912) רבינו התמנה לרב של בוצ'אץ'. שנתיים לאחר מכן בשנת ה'תרע"ד (1914) פרצה מלחמת העולם הראשונה ורבינו ברח לוינה (בבריתו אבדו לו חמישה כרכים גדולים של שו"ת שעל אובדנם הצטער מאוד).

בשנת ה'תרפ"ב (1922) התמנה לרבנות בטרנוב (טארנא). חיי עוני ודוחק היו מנת חלקו והגיע עד פת לחם ממש, אבל עובדה זו לא הפריעה לשקידתו בתורה הקדושה. למרות שקיבל הצעות רבנות של ערים גדולות, סירב. לא היה לו אפילו בית הראוי לפי כבודו. פורקי עול עמדו בדרונו, הציקו והפריעו לו. גאון בנגלה ובנסתר. ידע את ארבעת חלקי שו"ע בע"פ. בקיאותו היתה מופלאה בבבלי ובירושלמי וכן בספרי הראשונים והאחרונים. קצות החושן, נתיבות המשפט, אבני מילואים, ה'נודע ביהודה', חידושי הגאון ר' עקיבא איגר, טורי אבן, בית-מאיר וספרים רבים היו שגורים על לשונו. רבינו העיד כי באותן שעות בהן העולם נוהג לישון, למד ארבע פעמים את כל הש"ס. זירז את תלמידיו ללמוד ולשון לפחות שבעה דפי גמרא בכל יום. פתגמו הקבוע היה: "גמרא עם פירוש רש"י ותוספות הוא כמו לחם וחמאה". נפטר ב-ט"ו תשרי ה'תרפ"ו (1925). ציונו בטרנוב. חי כ-70 שנים.

סבו (מצד אביו): ר' יחזקאל. **הגאון ר' אהרן יהודה** (רבינו מביא ממנו חידושי תורה רבים בספריו 'מנחת פתים' ו'מנחת קנאות'). **אמו:** מרת פרימא לבית שטיין (דור חמישי לט"ז). **בניו:** ר' שמואל ור' דוד (שניהם נפטרו בחי' אביהם). **בנותיו:** מרת גיטל (נישאה לר' חיים ברוך רייך הי"ד), מרת פרומא (נישאה לר' ברוך צוקרמן). **מרבתי:** האדמו"ר ר' דוד משה פרידמן מצ'ורטקוב, האדמו"ר ר' ישראל פרידמן מצ'ורטקוב, הגאון ר' יעקב ווידנפלד (מח"ס 'כוכב מיעקב') והגאון ר' שלום מרדכי שבדרון (המהרש"ם). **מתלמידיו:** הגאונים ר' יהודה מאיר שפירא מלובלין, ר' אליעזר הגר (האדמו"ר מוויז'ניץ, ה'דמשק אליעזר'), ר' דוד יצחק אייזיק רבינוביץ (האדמו"ר מסקאלי), ר' יהודה הורביץ (האדמו"ר מדז'יקוב), ר' אלקנה זוברמן (אב"ד יארדאנוב), ר' משה חיים לאו הי"ד (אב"ד פרשוב ופיטרקוב), ר' חיים אליעזר הלוי איש הורביץ הי"ד (אב"ד בלז'טוב), ר' משולם ראטה, ר' דוד שפרבר (חבר מועצת גדולי התורה בארץ ישראל), ר' אברהם משה באב"ד, ר' מאיר באדנר, ר' יחיאל מיכל פרמינגר, ר' ראובן אונגר, ר' שמואל אלטר, ר' יעקב טירקל, ר' שלום יוסף פייגנבוים, ר' יחיאל מיכל הולנדר, ר' ראובן מרגליות, ר' יקותיאל יהודה הלברשטאם מצאנז-קלויזנבורג ור' שמואל ארנפלד. **מספריו:** **ישירי טהרה**- ביאורים על סדר טהרות **ימנחת קנאות**- חידושים על מסכת סוטה **ימנחת פתים**- חידושים ושו"ת על ארבעת חלקי שו"ע **יאמרי יושר**- שו"ת **יטל תורה**- הגהות, הערות וביאורים על התלמוד הבבלי והירושלמי **ביאור על פירוש הרמב"ן לתורה**- נדפס בתוך הספר 'כסף מזוקק'.

תלמידיו הגאון ר' מאיר שפירא, ראש ישיבת חכמי לובלין, סיפר שפעם אחת נשאלה שאלה בבית המדרש של רבינו, אם תרומת הלשכה שהיו תורמים את השקלים לקופות היתה צריכה להיתרם על ידי כהנים דווקא או לא. אחד מן הלומדים ענה: "הרי זה רש"י מפורש". רבינו תמה על זה והתחיל מונה באצבעותיו ולוחש בינו לבין עצמו: "היכן נמצא רש"י זה? בגמ' ברכות- לא נמצא. בשבת- אינו. בעירובין- אינו". כך מנה באצבעותיו עד שהגיע למסכת מגילה, או אז נהרו פניו והכריז בשמחה: "אומנם כן, דברים אלו נמצאים ברש"י דף כ"א ע"ב דיבור המתחיל תורמין, וזה לשונו: "תורמין כהנים את הלשכה".

בענותנותו הרבה רבינו הצהיר כי אינו יכול לומר על עצמו כי הוא יודע בע"פ את כל הש"ס, אבל הוא יודע רק את ארבעת חלקי שולחן ערוך. פעם בעלי בתים מקהילת טארנא הסבו בסוכת רבינו ושוחחו איתו בדברי תורה. השיחה התגלגלה לכדי הרבה מקצועות בתורה, ורבינו התגלה שוב בכוח זכרונו העצום בכל מרחבי ים התלמוד. באמצע רבינו יצא לזמן קצר. המסובים לא יכלו לכלוא את התפעלותם ושחו ביניהם מגדולת רבינו, שיועד את כל הש"ס בעל פה. כשרבינו חזר ושאל במה הם עסקו הם סיפרו לו. רבינו אמר: "את הש"ס בעל פה אי אפשר לומר, אבל את ארבעת חלקי שולחן ערוך מהתחלה ועד הסוף - כן!". כמו כן רבינו עסק בתורת הסוד. בקיאותו הרבה בסתרי תורה היתה מופלאה. הגרא"ל ווילנר העיד כי ספר הזהו"ק היה רגיל על לשונו של רבינו.

פעם רבינו ישב מוקף בחברת תלמידים בני 17 שנה. רבינו שאל על מאמר מסויים בר"ן - איה מקומו. התלמידים לא זכרו מקור מוצאו. רבינו העיר להם בקורטוב של תרעומת: "איך יתכן כאשר אין להם שום תפקיד והם רק יכולים ללמוד כיצד הם לא זוכרים את מקומו של אותו הר"ן?". בנוסף על בקיאותו בש"ס ובראשונים, היה בקיא נפלא גם בספרי גדולי האחרונים והפוסקים, כמו 'קצות החושן', 'נתיבות המשפט', 'אבני מילואים', ה'נודע ביהודה', 'חידושי הגרעקיא', 'טורי אבן', 'בית מאיר'. כל אלו ועוד היו שגורים על לשונו.

העובדה שהיה שקוע בתלמודו מתוך הדחק ומופשט מכל ענייני העולם הזה, לא מנע ממנו להיות משכיל אל דל, משל היה גביר מנגיד העיר. תמיד ידע כיצד להעניק לעניים ולנזקקים די מחסורם אשר יחסר להם ובדרך של כבוד. בימי מלחמת העולם הראשונה הגאון ר' משה דוד אסטרייכער זצ"ל אבד"ק טשימפא (מח"ס 'תפארת אדם'), חלה בכאב עיניים ל"ע. הרופאים ציוו עליו לנסוע ולדרוש ברופאים המפורסמים אשר ווען היתה משופעת מהם. כשהגיע לווען נסע תיכף לקבל את פני רבינו. באמצע השיחה בעל הבית נכבד מתושבי העיר נכנס להזמין את רבינו ולכבדו בסידור קידושין בנישואי יוצא חלציו. רבינו פנה לבעה"ב וביקש שיכבד את הרה"ג הנ"ל בסידור הקידושין. בעל הבית לא האמין למשמע אוזניו, ואמר לרבינו: "המבלי אין רבנים בווען באתי לכאן? רצוני שגאון גדול כרבינו יהיה המהדר קידושין אצלי". רבינו השיב לו: "קח את הרב הזה - כמוני כמוהו". כששמע דברים מפורשים כאלו יוצאים מפי רבינו, האיש הסכים. רבי משה דוד נסע איתו, סידר את הקידושין והוא העניק לו מתת יד נדיבה על טרחתו. כאשר ר' משה דוד חזר, רבינו הסביר לו את כוונתו: "ידעתי שמעלת כבודו בא הנה לעסוק ברפואות שדורשות הון עתק ורציתי שיהיו לכם מעות בדרך של כבוד!". (תפארת אדם)

קרדיט תמונות: שי מאיר - CC BY-SA 4.0 - Wikimedia Commons

הצדיק רבי כליפה אלמליח זצ"ל - נולד בשנת ה'תר"ד (1844) בכפר איית אמעללאת שבדרום מרוקו. השתייך למשפחת אלמליח, מהמשפחות המיוחסות שמוצאן מספרד, אשר ממנה יצאו גדולי תורה רבים. משפחתו התגוררה בתחילה בכפר הסמוך תשמישית, ובהמשך עברה לאוולאד מנצור. בשנת ה'תר"ח (1858), בהיותו כבן 14 נסע ללמוד תורה בישיבת ר' דוד שלוש במרקש. בתקופת לימודיו סבל מעוני ומרעב קשה עד שנשרו שערות ראשו. אמו הייתה אופה עבורו לחם מיובש, והוא הרטיבו במעט מים ואכל אותו. בלילות ישן בעזרת הנשים של ביה"כ ובשבתות התארח בבתי אנשי הקהילה. התעלה בכל מכמני התורה והוסמך לשמש כשוחט, כמוהל וכסופר סת"ם. בשנת ה'תרכ"ז (1867), לאחר שסיים את לימודיו, שב לאוולאד מנצור וכיהן לצד רב המקום, ר' משה ועקנין. לאחר פטירת ר' משה התמנה רבינו למלא את מקומו. במשך 83 שנות כהונתו שימש כרב הכפר, דיין, שוחט, מוהל, שליח ציבור וסופר סת"ם. כתב קמעות על קלף ובצלחות לרפואת חולים, הרביץ תורה, ערך קידושין וגירושין ופעל להשכנת שלום בין בני זוג. בתו העידה כי מקרי גירושין היו נדירים בכפר, משום שרבינו עשה כל שביכולתו כדי להשכין שלום. העמיד תלמידים רבים מבני הכפר. מלומד בניסים. גם המוסלמים נהגו לבוא לפניו כדי להתדיין ולקבל ממנו עצה וברכה.

בשנת ה'תש"ד (1944), כשהיה קרוב לגיל 100, קם בחצות ועלה לגג כדי לומר תיקון חצות. הוא נפל מהגג לחצר ואיבד את הכרתו במשך שלושה ימים עד שחשבוהו למת. כאשר הגיעו אנשי החברה קדישא פקח את עיניו וסיפר שאליו הנביא התגלה אליו והודיעו שיחיה עוד עשר שנים. במשך שש שנים לאחר הנפילה גר בבית חתנו ממשפחת דהן. בשנת ה'תשי" (1950) עבר לגור בבית בנו בקזבלנקה, ובני המשפחה טיפלו בו במסירות עד פטירתו. בתו עישה העידה כי רבינו לא יצא מהסוכה במשך כל שבעת ימי החג, מלבד בשעת התפילה בביה"כ. נפטר ביום השני של חג הסוכות, ט"ז תשרי ה'תשי"ד (1953). חי כ-109 שנים. ציונו בבית העלמין בקזבלנקה. יהודים מקזבלנקה, ממרקש ומכל ערי המחוז הגיעו להשתתף בהלווייתו, ובמהלכה תקעו בשופרות וערכו הקפות כמנהג בלווייתיהם של צדיקים.

אביו: ר' מסעוד (סירב לעשות את תורתו ואומנתו והתפרנס מעבודת כפיים). **אמו:** מרת רחל (נודעה במעשי חסדיה הרבים). **נשותיו:** מרת רחל (זיווג שני), מרת מוניה (זיווג שלישי). **בניו:** ר' אברהם (העלה לארץ את ספרי אביו), ר' מסעוד, ר' מאיר (כתבי אביו נשמרו בביתו). **בנותיו:** מרת עישה, מרת זוהרה דהן, מרת שרה (נישאה לר' שמעון אבוקסיס). **מרביותיו:** ר' דוד שלוש. **חברותותיו:** ר' יעקב דהן ור' אברהם אביטבול. **מתלמידיו:** ר' דוד סויסה, ר' יעקב אבוקסיס ור' יעקב אלמליח. רבינו הותיר כתבי חידושי תורה, אך הם אבדו. גם ספריו שהעלה בנו ר' אברהם לארץ, נרטבו בשיטפון ואבדו. ד"ת שנמסרו בשמו מפי ילדיו ותלמידיו הועלו על הכתב בסיוע בן נינו, ר' אברהם אסולין.

לילה אחד התארח רבינו אצל ביתו זוהרה דהן, מחמת החום הכבד ששרר עלה רבינו לגג הבית, שהיה בגובה שתי קומות, יחד עימו ישן הנכד ניסים דהן, באמצע הלילה קם רבינו לעסוק בתורה ולומר תיקון חצות בבכי ובתמרורים. לפתע, מעד רבינו ונפל לחצר. באותו זמן הצדיק היה בגיל מאה שנים ובגין נפילה זו שכב גוסס במשך מספר ימים עד שהחשיבוהו למת. בני הכפר והמשפחה הרבו בתפילות למענו. ביום השלישי לגסיסתו כשבאו אנשי החברה קדישא לומר עימו וידי וקריאת שמע כיוון שהגיעו למסקנה, כי לא נותר לו זמן רב לחיות, נדהמו לראות את רבינו פותח את עיניו ומספר להם את השתלשלות המאורעות מאז נפילתו מגג ביתו. "בשעה שנפלת", סיפר רבינו, "הגיע אליהו הנביא לתמוך בי שלא אקנך. בחלומי רואה אני תשעה מלאכים, שבאו לבשרני כי אמשיך לחיות, וכל אחד מבטיחני שנה נוספת לחיי, ואני מצטרף עימם לברכה לשנה עשירית, וכך הבטיחו לי עוד עשר שנות חיים!". הסובבים חשבוהו להוזה, הרי גוסס הוא ונוטה למות.

במקום נכח גם ר' דוד סויסה, שהיסה את כולם ואמר - 'זקני תלמידי חכמים ככל שמזקינים דעתם מתיישבת עליהם', חלילה לנו לזלזל בדברי רבינו למרות גילו המופלג ומצב בריאותו הרופף. מיד הוציא רבינו פתק מכיסו ורשם עליו את התאריך המדויק, שבו אירע המעשה - יום רביעי של חול המועד סוכות, ואכן כפי שהרב אמר כך היה, חזר הוא לאיתנו הראשון, ולאחר עשור שנים בדיוק! נפטר רבינו.

בנו ר' מסעוד, מספר, שבאחד ממסעותיו עם המשאית שברשותו שבה העביר צמר ממקום למקום, נתקע במדבר בדרך מקזבלנקה למרכאש כשהמים ברשותו נגמר. הוא יצא מהרכב והרים את ידו לשמיים בתפילה למצוא מקור מים וביקש שהקב"ה יושיעו בזכות אביו הקדוש. עודו מתפלל צדה עינו מעיין מים נובע ליד רגלו, הלה השתומם מאוד, הרי שנים שהוא נוסע במקום ומעולם לא ראה מעיין מים במקום. כשגמר למלאות את המים במשאית סימן את המקום למען יוכל לשתות לצמא בעתיד, אך בפעם הבאה שעבר שם לא ראה את אותו מעיין. אין זה אלא שזכותו של רבינו, היא שעמדה לו כזכות אבות להצילנו עם מעיין המים.

לא הייתה זו הפעם היחידה, שבה הועילה זכותו של רבינו. באחד הימים חלתה כלתו ונפלה למשכב עם חום גבוה, ובמשך שלושה חודשים ל"ע הייתה מחוסרת הכרה. כשהתעוררה, סיפרה, כי בחלומה ראתה את רבינו מצווה עליה לקום ממיטתה, וכך התעוררה.

בשנת ה'תש"א (1941) הגיעו חיילי גרמניה הנאצית בשערי מרוקו, אז החלו ימים נוראים ליהודי הארץ. מיד בכניסת הנאצים למרוקו השביתו את כל המדינה, הבנקים ומשרדי הממשלה הפסיקו את פעולתם. אימה וחשיכה נפלה על הארץ. השלטון הצרפתי החל מיד ברישום כל המשפחות היהודיות במרוקו, שליחים מטעם השלטון הגיעו לכל עיר וכפר והחלו במשימה. גם לאולדמנצור הגיעו השליחים. באותם ימים שר מתח רב בכפר, ורבינו נשאל אודות השמועה על בוא הנאצים, אמר להם רבינו: 'אכן יבואו לכאן הנאצים אך לא יצליחו לבצע את זממם, זאת בזכות ששמרנו על כבוד ביה"כ ולא דיברנו דברים בטלים בתוכנו'. ואכן כך היה כפי שחזה. רבות רבינו עורר על קדושת ביה"כ, והיה שגור בפיו דברי הזוהר פרשת תרומה (עמוד קלא): 'מי שמדבר בביה"כ ומשוחח בדיבורי חול, אוי לו, שמראה פרוד, אוי לו שגורע האמונה, אוי לו, שאין לו חלק באלקי ישראל ל"ע, שמראה שאינו מיוחד ממנו, ונוהג בבזיון בתיקון העליון שלמעלה.

התמונות והמידע באדיבות אור חדש - האתר של יהדות מרוקו וצפון אפריקה הלכות ומנהגים

התנא רבי אלעזר בן רשב"י הקדוש זצ"ל - תנא בדור החמישי שחי בארץ במאה השנייה לספירה, בסוף תקופת התנאים. נודע כבעל גוף גדול וכוח רב, ומסופר כי כבר בילדותו הרבה באכילה. בצעירותו נחשב לתלמיד חכם גדול והיה מחבריו של רבי יהודה הנשיא. לאחר שהשלטון הרומי רדף את אביו, ברח עמו למערה ושהה שם במשך שלוש-עשרה שנים. לאחר צאתם מן המערה למד תורה מפי אביו ומפי חכמי דורו. בתקופה מסוימת פעל מטעם השלטון בתפיסת גנבים ופושעים. בשל החשש שמא נמסרו על ידו אנשים חפים מפשע, ביקש שיבואו עליו ייסורים קשים. כדי לבדוק אם נהג כשורה, הוציאו מגופו בניתוח כמויות גדולות של שומן והניחוהו בשמש בחודש תמוז. השומן לא הסריח, ועל כך קרא: "אף בְּשָׁרִי יִשָּׁן לְבָטָח". בערוב ימיו התייטר בייסורים קשים, שאותם קיבל עליו באהבה. דברי תורתו מובאים בתלמוד ובמדרשים, והוא נמנה עם החכמים המרכזיים המופיעים בספר הזהר.

לפני פטירתו חשש שחכמים לא יטפלו בקבורתו כראוי, ולכן ציווה את אשתו להניח את גופו בעליית הגג. גופו נשמר שם במשך שנים רבות – לא פחות משמונה-עשרה שנה ולא יותר מעשרים ושתיים שנה – ובמשך כל אותה תקופה, לפי המסופר, לא נכנסה חיה רעה לעירו. לבסוף התגלה אביו בחלום לחכמים ואמר להם: "פרדה יש לי ביניכם, ואי אתם רוצים להביאה אצלי?". בעקבות זאת הביאוהו לקבורה. לפי מסורת מאוחרת, נפטר ב־ט"ז בתשרי, אולם מועד פטירתו אינו נזכר במקורות הקדומים. ציונו במירון, סמוך לציון אביו.

אביו: התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי. **אשתו:** בתו של התנא ר' שמעון בן יוסי בן לקוניא (לפי גרסה אחרת, בתו של ר' יוסי בן ר' שמעון בן לקוניא). **בנו:** התנא ר' יוסי. **מרביתיו:** התנאים הקדושים אביו, ר' שמעון בר יוחאי, ר' יהושע בן קרחה ור' שמעון בן גמליאל.

פעם אחת התארחו בבית אביו. בתחילה היה אכלן גדול, אימו היתה מוציאה מהתנור פיתות ור' אלעזר מיד היה אוכל הכל. ראו זאת האורחים ואמרו: "לד כזה יכול להביא לרעבון לעולם ונחש רע שוכן בקרבו". רבינו שמע זאת ולקח את חמורם והעלה אותם לגג. כשחיפשו מצאו את החמורים על

הגג, הבינו כי ידו במעל. ניגשו לאביו וביקשו להחזיר את החמורים. שאל אותם: "שמא דיברתם עליו?" ספרו לו. ענה להם: "**וכי משלכם הוא לוקח?** בכל זאת תגידו לו בשמי שיוריד לכם את החמורים". **וכשהוריד את החמורים, הורידם שניים שניים.** אולם כשהעלה את החמורים העלה אחד אחד. עד כדי כך היה כוחו גדול. אולם, לאחר שהתמסר לתורה, אף ציצית ביום חם היה קשה לו.

לעת זקנתו כמה מחכמי דורו פרשו ממנו כיוון שמונה ע"י השלטון הרומי לתפוס גנבים מבני ישראל ולמסרם למלוכה בשל מעשה שהיה: רבינו מצא את אותו שוטר שתופס גנבים. שאל אותו: "אולי אתה תופס צדיקים ועוזב רשעים?". אמר לו: "מה אעשה? צו המלך הוא". אמר לו: "אלמדך איך תעשה: כנס בארבע (שעות) לחנות וכשתראה אדם מחזיק כוס יין בידו ומתנמנם שאל עליו. אם מחבורת ת"ח הוא וישן, סימן שהקדים לקראת לימודו. אם פועל הוא, הקדים לעבודתו, ואם עבודתו בלילה, בוודאי עוסק הוא בריקוע פחים שעבודתם בלילה, וסיים משמרתו. ואם לא- גנב הוא ותפוס אותו". הדבר נשמע בבית המלך ואמרו: "היות ומדובר בעצה טובה, **מי שהציע אותה יתמנה להיות שוטר**". הביאוהו לרבי אלעזר בן רבי שמעון והיה תופס גנבים והולך. שלח לו ר' יהושע בן קרחה: "חומץ בן יין. עד מתי אתה מוסר עמו של ה' להריגה?". ענה לו: "קוצים אני מכלה מן הכרם." החזיר לו: "יבא בעל הכרם ויכלה את קוציו".

יום אחד פגש בו אותו כובס וקראו: "חומץ בן יין!" אמר: "מזה שהוא חצוף אני למד שרשע הוא", אמר להם: "תפסוהו", ותפסו אותו. לאחר שנחה דעתו הלך בלילה כדי לשחררו או לפדותו. אולם כבר איחר את המועד ותלו אותו. עמד ובכה. ניגשו אליו אנשים ואמרו לו: "רבי אל ירע בעיניך שמגיע לו תליה, **הוא ובנו עשו מעשה חמור ביותר ביום הכיפורים שחל להיות בשבת**" הניח ידו על בני מעיו. אמר: "שישו בני מעי. מובטח אני שאין רימה ותולעה שולטת בכם". ואפילו כך לא נחה דעתו. השקוהו סם שינה והכניסו אותו לבית של שיש ופתחו את כרסו, והוציאו ממנה סלי שומן ושמו בשמש בחודשי תמוז ואב, ולא הסריח. (ומקשים- הרי שום חלב אינו מסריח אלא חלב אינו מסריח אבל גידים אדומים של דם כן מסריחים. וכאן אף על פי שהיו גידים אדומים, לא הסריח). קרא על עצמו: "**אף בשרי ישכון לבטח**" (תהילים טז)

ואף על פי כן עדיין לא סמך על דעתו, וקיבל על עצמו ייסורים. בערב היו מציעים תחתיו שישים מצעות ובבוקר מושכים מתחתיו שישים ספלי דם ומוגלה. למחר עשתה לו אשתו שישים מיני לפד ואכלם. בערב אמר לייסוריו: "**בואו אחי, בואו רעי!**". בבוקר אמר להם: "**לכו, מפני ביטול תורה**". פעם אחת שמעה אשתו ואמרה לו: "אתה מביא את הייסורין עליך, **כילית ממון של בית אבא**". כעסה והלכה לבית אביה. אולם הקב"ה שלח לו את הישועה ממקום אחר. היתה אוניה בים בה שישים ספנים. עמד עליהם נחשול לטבעם. עמדו בתפילה ואמרו: "אלוהי אלעזר, עננו!" ונח הים מזעפו. כשעלו ליבשה, ניגשו לרבינו, וכשראו את מצבו, החליטו שהם יטפלו בו עד שיפליגו. הכניסו לו דורון שישים עבדים ושישים ארנקאות בידיהם. עשו לו שישים מיני לפד ואכלם. פעם אחת אמרה אשתו לבתה: "לכי וראי בשלום אביך" באה אצלו ואמר לה: "לכי תגידי לאימך, שה' שלח לי את הישועה ממקום אחר". כשביתה חזרה וסיפרה לאימה, חזרה האם לביתה.

פעם אחת ניגשו אליו שישים מיני דם וטיהר את כל הנשים לבעליהם. החכמים ריננו ואמרו: "**אפשר אין בהם ספק אחד?**" אמר להם ר' אלעזר: "אם כמותי הוא, **כל השישים נשים ילדו לשנה הבאה וכולם זכרים**, ואם אחת מהן תלד נקבה- אות היא כי טעיתי". **לאחר שנה כל הנשים ילדו כולם בנים זכרים וקראו הם 'אלעזר' על שמו.**

כאשר נחה נפשו, אמר לאשתו: יודע אני בחכמים שהם כועסים עלי ולא יטפלו בי יפה. השכיבי אותי בעליית הגג ואל תפחדי. אמר ר' שמואל בר נחמני: סיפרה לי אמו של ר' יונתן שסיפרה לה אשתו של רבי אלעזר: לא פחות מ-18 ולא יותר מ-22 שנה הניחה אותו בעלייה. כאשר היתה נתלתת שיערה מראשו היה יוצא דם. יום אחד **ראתה תולעת מאוזנו.** נראה לה בחלום ואמר: "יום אחד **שמעתי שמזלזלים בת"ח ולא מחיתי כראוי**". כאשר באו שניים לדון היה יוצא קול מהעלייה: איש פלוני חייב איש אלומי זכאי. יום אחד התקוטטה אשתו עם שכנתה. אמרה לה: "תהא כבעלה שלא ניתן לקבורה!". אמרו חכמים: "אין זו דרך ארץ!" ויש אומרים: "רבי שמעון בן יוחאי נגלה בחלומם. אמר להם: '**פרידה אחת יש לי ואין אתם רוצים להביאה אצלי?**'. הלכו חכמים לעסוק בו ולא הניחו להם בני עכבראי, שכל השנים שהיה רבי אלעזר בעלייתו **לא באה חיה רעה למקומם.** יום אחד ערב יוה"כ היה והיו טרודים. שלחו חכמים והוציאו מיטתו והביאו למערה של אביו. מצאו נחש עכן מקיף את פי המערה. אמרו לו: "נחש, נחש! פתחי פִּיךָ ויכנס בן אצל אביו". פתח להם וקברוהו. (בבא מציעא פד ע"ב)

אם ראשונים כמלאכים- הגאון הרב יצחק דב הלוי במברגר זצ"ל

הרב יצחק דב (זליגמן בֶּר) הלוי במברגר זצ"ל - נולד ב-ה' בחשוון ה'תקס"ח (1807) בוויסנברון שבפרנקוניה התחתית, במחוז בוואריה שבגרמניה. בנעוריו למד תורה ותלמוד אצל רב המקום. בהיותו כבן 15 החל ללמוד בישיבת פיורדא. בהיותו כבן 20 הוסמך לרבנות. בעקבות פטירת אביו חזר לוויסנברון וכעבור זמן התמנה לרב המקום. לאחר נישואיו עסק במסחר אך הקדיש את עיקר זמנו ללימוד התורה. בשנת ה'תקצ"ו (1836) השתתף באספה בווייצבורג ובלט במאבקו נגד הרפורמים. בשנת ה'ת"ר (1840), לאחר פטירת ר' אברהם בינג, התמנה לרב הראשי של מחוז וירצבורג ושימש בתפקיד זה עד לפטירתו. כמו כן עמד בראש ישיבה שהקים בעיר.

פעל רבות למען כ-30 קהילות המחוז באמצעות הקמת בתי ספר, בתי מדרש ומוסדות צדקה, פסיקת הלכה ואיסוף כספים למען היישוב הישן בארץ. בשנת ה'תרט"ו (1855) הקים בית ספר יהודי יסודי, ובשנת ה'תרכ"ד (1864) הקים בווייצבורג בית מדרש להכשרת מורים למקצועות היהדות. רבינו התפרסם בכל גרמניה בזכות שיעוריו העמוקים והחריפים. גאון אדיר ופוסק הלכה. ניהל התכתבות ענפה בענייני הלכה עם גדולי דורו. פעל למען ההתיישבות בארץ וסייע להקמת ביה"ח 'ביקור חולים' בירושלים. נפטר ביום טוב שני של חג הסוכות, ט"ז תשרי ה'תרל"ט (1878), בזמן קריאת התורה בתפילת שחרית בביה"כ הגדול בווייצבורג. חי כ-70 שנים. הלווייתו נערכה בהוכברג, ובה השתתפו רבנים ואנשי ציבור מכל רחבי גרמניה. ציונו בבית העלמין היהודי בהוכברג שבגרמניה. את מקומו ברבנות וירצבורג מילא בנו, הגאון ר' נתן.

אביו: ר' שמחה (סוחר). **אמו:** מרת יהודית. **אשתו:** מרת קילה (בת הגאון ר' זעקל לייב וורמסר, אב"ד פולדה). **ילדיו:** תשעה ילדים, בהם מרת רעכל רבקה (בתו הגדולה. נישאה לר' פנחס זליגמן פרום, רבה של באד הומבורג), ר' שמחה (אב"ד אשפנבורג), מרת צירל, ר' שלמה זלמן, מרת יהודית, ר' משה אריה (רבה של באד קיסינגן וחתן ה'ערוך לנר'), ר' יצחק זעקל, ר' נתן (ממלא מקום אביו כרב הראשי של וירצבורג) ור' יעקב. **מרבתי:** הגאונים ר' גרשון לוי, ר' אברהם בנימין זאב המבורג, ר' יהודה לייב הלבפשט, ר' אברהם בינג ור' מנחם מנדל קרגוי. **מתלמידיו:** הגאונים ר' דוד צבי הופמן ור' יוסף אלטמן. **מספריו:** **ימלאכת שמיים** - הלכות כתיבת ס"ת, תפילין ומזוזות **יאמירה לבית יעקב** - הלכות נידה, חלה, הדלקת הנר ומליחה **ימורה לזובחים** - הלכות שחיטה ובדיקה **ינחלי דבש** - הלכות חליצה **ייצחק ירנן** - פירוש על 'שערי שמחה' **ייד הלוי** - שו"ת **יקורא באמת** - ביאור דרשות 'אל תקרי' שבתלמוד ובמדרשים **ינטיעה של שמחה** - תשובות שהשיב לבנו ר' משה אריה.

מספר יהודי תלמיד חכם מופלג מרביץ תורה ברבים: אני ועוד כ-5,000 צאצאים הגרים ברחבי העולם, כולם בני תורה יראי ה', ויש ביניהם גם ת"ח מופלגים, והכל בזכות אמירת 'שלום' אחת. ומעשה שהיה- כך היה, יעקב סבא רבא שלנו נולד בבית חרדי. בבחרותו נפטר אביו ורוחות ההשכלה שנשבו בעוז גרמו לו אט-אט לנטוש את קיום התורה והמצוות ל"ע. מיום ליום הוא הידרדר עד ששמר על מצוות בודדות בלבד, רק כדי להשקיט את מצפוניו. באחד הבקרים נזכר כי אותו היום היה יום פטירת אביו המנוח, שביקש ממנו לפני פטירתו להקפיד לומר עליו קדיש ביום היארציית לעילוי נשמתו, בבוקר עוד חשב להתעלם אך מצפוניו היהודי ורגשותיו לאביו המנוח לא נתנו לו לעשות כן, והוא החליט, שהוא יאמר היום קדיש בביה"כ. במקום מגוריו החדש עדיין לא דרך בביה"כ ולא ידע היכן ממוקם ביה"כ, הוא פסע ברחובות העיר וירצבורג מסתכל על השלטים ועל חזיתות הבניינים ומחפש את ביה"כ. לאחר שעה ארוכה ובסיוע עוברים ושבים הגיע אל בית הכנסת המפואר, הוא עמד בדלת מתחיל לפסוע פנימה בצעדים מהוססים, ותוהה, איך יקבלו את פניו פני בחור, שעוזב את דרך היהדות שניכרות על פניו אותות השפעת רוחות ההשכלה, ושמבקר בבית הכנסת רק כדי לומר קדיש על אביו ביום היארציית.

יעקב השמיע לעצמו בשקט אנחת רוחה, עת ראה שהציבור אוחזים כבר בתפילת שמונה עשרה של מנחה, ואף אחד לא הבחין כשהשתחל לירכתי בית הכנסת, הוא המתין בסבלנות לסוף התפילה, ואז פתח בקול רם באמירת קדיש לעילוי נשמת אביו המנוח. התפילה הסתיימה, בעוד יעקב חושב באיזו דרך יצא באופן בו לא יפגוש בעיניהם של המתפללים, מתקרב אליו יהודי נשוא פנים, שעל פניו חיוך רחב ומציג עצמו כרב העיר רבי יצחק דוב הלוי במברגר זצ"ל: "שלום עליכם", פתח הרב את שיחתו עם הבחור, הוא התעניין לשלומי ובאשר למצבו בחיים היומיים בלבביות כנה ואמיתית כזו, שבכוחה לפתוח ללבבות של אבן. הרב אף ביטא בפניו את התפעלותו והערכתו הרבה ממנו, שעל אף רוחות ההשכלה הסוחפות צעירים בגילו לפרוק לגמרי עול תורה ומצוות, יעקב לא נסחף בזרם העכור, והוא שומר בנאמנות על המסורת ועל הקשר ליהדות ומצוות.

יעקב עמד כמאובן וגרונו נחנק מהתרגשות, דמעות עקשניות נקוו בעיניו, וטשטשו את ראייתו עוד ועוד דמעות חברו והתאספו בעיניו, ובבת אחת הן פרצו והתגלגלו במורד לחייו הקרות דמעות של פורקן נפשי דמעות של מים קרים על נפש עייפה. דמעות געגועים עזים לעולם החמים והטהור אותו עזב, דמעות של התרפקות על מילותיו החמות והאוהבות של רב העיר, שידע להעריך בכנות את מאמציו לשמור על קשר ליהדות. יעקב יצא מבית הכנסת, ומחשבות חרטה הציפו אותו, רוח טהרה עברה עליו והוא התחיל לשוב אל אביו שבשמים ולחזור אל כור מחצבתו. שנתיים אחרי אמירת הקדיש, ויעקב כבר עמד תחת חופתו בחור ירא שמיים ומקפיד על קלה כחמורה, כלתו אף היא שומרת מצוות, ומבית חרדי מובהק יחד הם מניחים את היסודות לבניין האיתן ומקימים בית נאמן בישראל כדת משה וישראל. במהלך השנים נולדו להם שלושה עשר ילדים! בלי עין-הרע, וכולם ללא יוצא מן הכלל הלכו בדרך הישרה, בשביל הדרך התורה והמצוות, אותו סלל האב ביגיעה רבה יחד עם האם.

כיום מאה וחמישים שנה אחרי אמירת הקדיש ההוא, מונים צאצאיו למעלה מחמשת אלפים נפשות, בלי עין הרע, כן ירבו, כאשר כולם ללא יוצא מן הכלל שומרי תורה ומצוות, וחלקם הגדול תלמידי חכמים עצומים מהם מרביצי תורה וחסידות ידועים. אחד מאלפי צאצאיו של אותו יעקב שסיפר את המעשה, אמר: "תארו לעצמכם שהרב במברגר זצ"ל לא היה מחליט בדעתו לגשת לאותו בחור אורח לשאול בשלומי ולהעניק לו מילה טובה והערכה כנה, מי יודע מה היה קורה? הוא היה עולה לשמים לתת דין וחשבון על מעשיו בעולם הזה, וחמשת אלפים נשמות מקבלות את פניו וזועקות לעומתו: "למה לא הצלת אותנו?! עם מילה טובה אחת, עם חיוך קטן אחד היית מביא אור לנשמותינו, פעולה טובה אחת יכולה להיות משמעותית ומשפיעה לנצח נצחים!". (מעובד מ'ווי העמודים')

קרדיט צילום: Psittacus - Wikimedia Commons - CC BY-SA 4.0

אם ראשונים כמלאכים- האדמו"ר הרב מרדכי יששכר בער לייפר זצ"ל

האדמו"ר הרב מרדכי יששכר בער לייפר מפיטסבורג זצ"ל- נולד ב-ט"ו בטבת ה'תשט"ז (1955) בניוארק שבניו ג'רזי, ארצות הברית. חוטר מגזע אדמו"רי נדבורנה ופרמישלאן. בשנת ה'תש"ל (1970) עלה אביו לארץ ישראל והתיישב באשדוד, שהייתה אז שממה רוחנית, ועמל רבות כדי לקרב את תושביה לתורה ולמצוות. רבינו עלה אף הוא לארץ ולמד בישיבת גרודנא באשדוד, בישיבת צאנז ובישיבת טשיבין בירושלים. כמו כן למד בישיבת טלז שבקליבלנד ובישיבת לייקווד שבניו ג'רזי. בבחירתו, בכל פעם לפני שיצא לרחוב, היה מתפלל לקב"ה שיציל אותו וישמור את עיניו ממראות אסורים. לאחר נישואיו התגורר בלייקווד שבארצות הברית, שם עלה והתעלה בתורה, ולאחר מכן שב לארץ והתגורר בטלז-סטון.

בשנת ה'תשמ"א (1981), לאחר שאביו הקים ישיבה באשדוד, ביקש מרבינו לשוב לארץ ולכהן כראש הישיבה. בשנת ה'תש"ן (1990), לאחר פטירת אביו, התמנה למלא את מקומו ושימש כאדמו"ר השלישי מפיטסבורג. בהנהגתו התבססה החסידות באשדוד, הוקמו מוסדות חינוך ותורה רבים וכן הוקמה 'קריית פיטסבורג' למגורי החסידים. כמו כן הנהיג את חסידי פיטסבורג בירושלים, בבני ברק, בבית חלקיה, בארצות הברית ובמקומות נוספים. בזכות פעילותו למען תושבי אשדוד הוענק לו אות 'יקיר העיר אשדוד'.

הלחין למעלה מ-250 ניגונים, שחלקם יצאו לאור בסדרת התקליטים 'ניגוני חסידי פיטסבורג'. אחדים מניגוניו, ובהם 'וידע כל פעול' ו'יה ריבון', התפרסמו ברחבי העולם היהודי. מתמיד עצום שהשקיע את כל כולו בתורה הקדושה. תפילותיו נאמרו בהשתפכות הנפש. רבים פנו אליו ונושעו. תמיד אמר מילה טובה לזולת ונזהר מאוד שלא לפגוע באיש. כאשר חשש שפגע באדם, היה ניגש אליו ומבקש את סליחתו. בדרשותיו עורר בבכיות להיזהר מפגעי הרחוב והזמן. גם כאשר סבל ייסורים קשים קיבל כל אדם בסבר פנים יפות. כל מי שנכנס אליו הרגיש כאילו הוא בן יחיד וכאילו לרבי יש את כל הזמן שבעולם בעבורו. כדי למצוא פתרונות למצוקותיהם של תלמידיו וחסידיה היה מנדד שינה מעיניו. חידושי הקיפו את כל חלקי פרד"ס התורה. בחודש אב ה'תש"פ (2020) נדבק בנגיף הקורונה ואושפז בבית החולים לניאדו בנתניה. במשך כחודש וחצי היה מורדם ומונשם, ולאחר הידרדרות במצבו נפטר ב-י"ז בתשרי ה'תשפ"א (2020), ב' דחול המועד סוכות. חי כ-64 שנים. ציונו בבית העלמין באשדוד, בחלקת חסידי פיטסבורג. בנו, האדמו"ר ר' משולם אליעזר זאב, ממלא את מקומו באדמו"רות.

סבו (מצד אביו): האדמו"ר ר' יוסף (האדמו"ר הראשון מפיטסבורג ומח"ס 'צדקת יוסף'). **אביו:** האדמו"ר ר' אברהם אבא (האדמו"ר השני מפיטסבורג ומח"ס 'אמונת אברהם'). **אמו:** מרת רחל (בת האדמו"ר ר' איתמר רוזנבוים, האדמו"ר הזקן מנדבורנה). **אשתו:** מרת אביבה מרים (בת הגאון ר' יצחק אייזיק ליבס, ראב"ד אגודת הרבנים באמריקה ומח"ס שו"ת 'בית אבי'). **ילדיו:** האדמו"ר ר' משולם אליעזר זאב (ממלא מקום אביו באדמו"רות וחתן ר' ניסן רוזנבוים, האדמו"ר מקרטשניף ירושלים), מרת מלכה (נישאה לר' יעקב הגר), ר' יעקב (ראש ישיבות פיטסבורג וחתן ר' ישראל אליעזר אדלר, האדמו"ר מדז'יקוב-ויז'ניץ), ר' יוסף (רב קהילת פיטסבורג בבני ברק. נישא למרת עטיל, בת ר' ישראל ארנסטר), מרת שרה טויבא (נישאה לר' אליעזר זוסיא שטרן), מרת איידל בינה (נישאה לר' מנחם מנדל דוד פלדמן), מרת הינדא יוכבד (נפטרה בילדותה ממחלה קשה), מרת דבורה (נישאה לר' אלעזר ארנסטר) ומרת רחל (נישאה לר' דוד מתתיהו קורנרייך). **מרביתיו:** אביו, האדמו"ר ר' אברהם אבא. מתלמידיו: הגאונים ר' אליהו טורבר (דומ"ץ חסידי פיטסבורג), ר' יהושע העשיל איגל ור' אביגדור וייס. **מספריו:** **פתגמי אורייתא-** דברי תורה על השבתות, פרשות השבוע ומועדי ישראל.

לרבי היתה רגישות עצומה לכבוד הזולת. פעם נכח בשמחת צדיקים שבה השתתפו אלפי אנשים. הרבי ישב בשולחן המזרח על יד אחד הרבנים שהיה איש שיחה מלבב ביותר ונעם לו לשבת במחיצת הרבי. בשלב מסוים הרבי קם לאחל ברכת לחיים לאדמו"רים והרבנים שישבו בשולחן המזרח. כשהגיע לאדמו"ר בעל השמחה, בדיוק התפנה מקום סמוך. בעל השמחה כיבד את הרבי זצוק"ל לשבת בסמיכות אליו, אבל הרבי סירב. בעל השמחה חזר והפציר, אבל הרבי שוב לא הסכים והסביר שכבר הוא יושב סמוך לפלוני שעלול להיות לו חולשת הדעת אם יעבור מקום ממנו, ואכן רבינו חזר למקומו הקודם שהיה מרוחק ממרכז השולחן.

תלמידו הרב אביגדור וייס שליט"א (מחנך ומחשובי המשפיעים וראשי החבורות בפיטסבורג) סיפר כי פעם אחת במוצאי יו"כ"פ לאחר הצום הוא לא חש בטוב. אבריו ושריריו כאבו מאוד. הוא ניסה לשכב וכאביו רק גברו. הוא הרגיש צורך להתקשר לרבי כדי לבקש ברכה. האדמו"ר שמע על מצבו ואמר לו: "קח אקמול ויעבור לך". הוא עשה כדברי רבינו, נטל אקמול ושכב לנוח מעט. כאשר הקיץ היתה השעה מאוחרת לאחר חצות לילה, הטיש שרבינו עשה בשולחנו הטהור במוצאי יו"כ"פ כבר התחיל. מדובר בטיש השמח ביותר מכל השנה. הוא מיהר לצאת אל הטיש, ונכנס בשקט רב שלא יבלוט. הרבי קלט אותו במבטו ושאל אותו בסימון בידיו אם כבר הוטב לו והוא הניד את ראשו בחיוב. כעבור חודשיים, באחד מימי החנוכה, כשעבר אצל הרבי, רבינו אמר לו: "אני מאחל לעצמי שנה שמחה, כמו השמחה שהיתה לי בשעה שראיתי אותך מגיע אל הטיש במוצאי יום כיפור". **כל כך היתה דאגתו והרגשתו לזולת.**

המשב"ק הותיק הרה"ח ר' משה יהודה וייס סיפר שכשחזר עם הרבי בסיום קבלת קהל לפנות בוקר. הרבי היה מותש ובקושי היה יכול ללכת לאחר שהקשיב שעות לצרותיהם של ישראל. כשחלפו ליד הבניינים, הרבי הניף את ידו לעבר בניין שבו התגורר אברך שבאותו זמן המתין כמה שנים לילדים ואמר מתוך צער עמוק: **"פלוגי, מה יהיה איתו? אין לו ילדים!"**. האברך ישן במיטתו והרבי למטה עובר ליד ביתו וחושב עליו ואין לו מנוחה מצרתו. (הסיפורים מעובדים מתוך המודיע)

הגאון רבי משה משולם איגרא מטיסמניץ זצ"ל - נולד בשנת ה'תק"ב (1752) בבוצ'אץ שבגליציה, כיום באוקראינה. התייתם בגיל צעיר וגדל בבית סבו בקולומיאה. מילדותו ניכרה גאונותו המופלאה. בגיל שמונה התפרסם כעילוי והחל לכתוב את חידושי תורתו. בהיותו כבן תשע היה בקי ברוב סדרי הש"ס עם פירושי הראשונים והאחרונים ודרש בביה"כ בברודי לפני גדולי חכמי הקלויז. במהלך הדרשה התנוכח עמו הגאון ר' יצחק הלוי הורוויץ, רבה של ברודי, ורבינו גבר עליו בוויכוח ההלכתי. לאחר מכן התבטא ר' יצחק כי הלוואי שבתו תזכה להינשא לת"ח כמותו, ואכן לימים, בזיווג השני, נשא רבינו את בתו. פרוש מכל ענייני העולם הזה. מיום שעמד על דעתו לא הלך ארבע אמות בלא תורה, לא שח שיחה בטלה, ישן במיטה רק בליל שבת, טבל בכל יום במקווה והתפלל בהתלהבות רבה. אכל פעם אחת ביום כדי להחיות את נפשו. ובשר ודגים אכל רק בשבת. בהיותו כבן 17 התמנה לרב ולראש ישיבה בטיסמניץ. התנגד לתנועת החסידות, פרסם מכתב חריף בגנותה ואף חתם על חרם נגד החסידים.

בעקבות מחלוקת עם פרנסי הקהילה בסוגיית הגיוס לצבא עזב את טיסמניץ. הקהילה נדרשה למסור מדי שנה מספר מסוים של אנשים לשירות הצבאי, והפרנסים פטרו בני תורה ות"ח ולמסור במקומם עמי הארץ. רבינו טען שיש לערוך הגרלה בין כל הראויים לגיוס, ואף הצהיר שאם יעלה הגורל על בנו, ישלח גם אותו לצבא. בשנת ה'תקנ"ד (1794) עבר לפרשבורג, שם שימש כרב, כאב"ד וכראש ישיבה במשך כשמונה שנים. גאון אדיר וחרף מופלא. חידושי נודעו בעמקתם הרבה ובקושי שבהבנתם. החתם סופר, שמילא את מקומו ברבנות פרשבורג, הפליג בשבח בקיאותו וחרפותו והספידו לאחר פטירתו. נפטר ב-י"ח בתשרי ה'תקס"ב (1801). חי כ-50 שנים. ציונו במתחם קבר החתם סופר בברטיסלאבה שבסלובקיה.

אביו: ר' שמשון. **אמו:** מרת רייזל (בת ר' אפרים פישל, אב"ד קולומיאה). **נשותיו:** בת הגביר ר' שמואל ביק (זיווג ראשון - נישאו כשהיה כבן 13 ולאחר זמן קצר התגרשו), מרת רבקה אסתר (זיווג שני - בת הגאון ר' יצחק הלוי הורוויץ, רבה של ברודי. נישאו כשהיה כבן 16). **בנו:** ר' יצחק אליהו (אביו העיד כי בחריפות שכלו יפה כח הבן מכח האב. נפטר בצעירותו). **מתלמידיו:** הגאונים ר' אריה לייב הכהן הלר (בעל 'קצות החושן'), ר' יעקב לורברבוים מליסא (בעל 'נתיבות המשפט'), ר' מרדכי בנט מניקלשבורג, ר' נפתלי צבי הורוויץ מרופשיץ, ר' ברוך תאומים-פרנקל ור' משה מינץ. **מספריו:** **איגרא רמה** - חידושים ועומק הלכות בסוגיות הש"ס ושו"ת **ישו"ת רבינו משולם איגרא** - תשובות בהלכה **יחידושי רבינו משולם איגרא** - על סוגיות הש"ס **יהלכות ערב פסח יהלכות קביעות במכירת חמץ**.

על קורות שידוכו של רבינו, הגה"צ אהרן קוטלר זצ"ל סיפר: במקום ההוא היה מנהג להזמין את החתן לסעודה בבית-הכלה. כך עשה גם אבי הכלה הגביר ר' שמואל ביק שהיה פרנס העיר. באותה תקופה התחילו להשתמש בקפה, **מכיוון שזה היה מוצר חדש, מטבע הדברים מחירו היה יקר. רק אנשים אמידים יכלו להרשות לעצמם להשתמש בו, ואילו עניים כלל לא ידעו עליו.** רבינו הגיע לבית-הכלה וכיבדו אותו בקפה. הביאו לשולחן כוס עם קפה שחור וליד קנקן חלב וצלחת סוכר כדי שיוכל ליטול כמה שיחפוץ וימהול בהם את הקפה. בהיותו ילד עני שלא ראה קפה מימיו, הוא לא ידע כיצד נוהגים במה שהוגש. חך הנער בדעתו למספר רגעים והחליט: הלא בגמרא כתוב **שאכילה קודמת לשתיה. ולכן לקח את הסוכר ואכלו כמות שהוא.**

עכשיו היה צריך להחליט מה לשתות קודם את החלב או את הקפה. גם הפעם הוא עושה שימוש בתורה הקדושה, בבראשית כתוב "ויהי ערב ויהי בקר", מכאן הלילה קודם ליום, מכאן שצריך להקדים את השחור ללבן. **הלך ושתה את הקפה השחור ולאחר מכן שתה את החלב.** כשסיים לשתות את הקפה, ראה כי נותר בכוס המשקע של הקפה. מה עושים בו? מיד מצא את התשובה לכך, הרי נתנו לו כפית, **אם כן העלה בכפית את משקע הקפה מן הכוס ואכל אותו.** כל אותו זמן התבוננה הכלה במעשיו התמוהים של רבינו. לאחר שראתה כיצד הרב אוכל את משקע הקפה, קמה ממקומה ונמלטה אל המטבח ודמעות זלגו ללא הרף מעיניה, כשהיא מספרת לאמה את שהתרחש. לבכי הבת הצטרפה האם. לשמע הבכי הנשמע מהמטבח האב הגיע במרוצה ושאל לסיבת בכייתם. בסיכומו של עניין, ראה האב כי הזיווג אינו עולה יפה (היות ורבינו היה פרוש מכל ענייני העולם הזה) והתחיל גם הוא לדבר על ליבו לגרש את אשתו. **בבד"צ** השתוממו ואמרו: **"הלא הוא ספר תורה ממש?"**, הכלה השיבה לעומתם: **"ספר תורה, מקומו בארון הקודש"**. לאחר זמן קצר נשא לו לאישה את בתו של רבי יצחק הורביץ, רבה של ברודי. והתקיימה ברכתו של אותו גאון וצדיק.

בימים ההם פרצה מחלוקת בין חכמי ברודי בדבר גט, הללו פסלוהו, הללו הכשירוהו. במלחמת-הלכה זו השתתף גם רבינו שהיה אז כבן 15. חכמי ברודי שהיו מפורסמים בגדולת-תורתם החליטו לשאול את דעתו של ר' ישעיה ברלין רבה של ברסלוי, שבקיאותו בכל חדרי-תורה הרעישה את כל גדולי דורו. כל אחד מחכמי ברודי כתב את תשובתו, וכל התשובות נשלחו לר' ישעיה ברלין. בתוכן גם תשובתו של הגאון-הצעיר ר' משולם. קרא רבי ישעיה את התשובות זו אחר זו. כשגמר לקרוא את תשובתו של רבי משולם, קרא מתוך השתוממות והתפעלות: "זהו זקן שקנה חכמה! בחריפותו ובקיאותו יכול הוא להתחרות עם רבים מגדולי הדורות שקדמונו". נכספה גם כלתה נפשו של ר' ישעיה לדעת מי הוא בעל התשובה הזאת אשר עד עכשיו לא שמע אודותיו. באותו פרק ר' שמואל ביק הזדמן לברסלוי. שבא לרגל מסחרו. הוא הלך לבקר את הרב. ר' ישעיה קיבל את פניו ותוך כדי שיחה, שאל **אם הוא מכיר בעירו ת"ח בשם רבי משולם איגרא.**

"כן", השיב ר' שמואל, **"הוא עדיין צעיר-לימים, כבן חמש-עשרה שנה"**. "כל-כך צעיר?", קרא הרב בהשתוממות, **"ואנוכי לא ידעתי ולא שמעתי על-אודותיו כלום?"** - "ולמה משתומם הרב על זה?", שאל ר' שמואל, **"ר' משולם זה הוא גאון אדיר, מיחיד-הסגולה שבגדולי הדור"** ענה הרב. שמע ר' שמואל ביק את הדברים האלה, **נתכוון ליבו בקרבו והתעלף.** לאחר שהשיבו את רוחו, שאלהו ר' ישעיה: "מה לך כי התעלפת?" - **"גאון-צעיר זה חתני היה ואני השפעתני עליו שיגרש את אשתו, זו בתי"** - החזיר ר' שמואל מתוך אנחה צורבת. **"אם כלי מחזיק ברכה זה היה בביתך ואתה בעצמך בערת הקודש מן הבית"**, אמר לו רבי ישעיה, **"צריך אתה להתעלף פעם שנייה!"**

האדמו"ר רבי נחמן מברסלב זצ"ל - נולד ב-א' ניסן ה'תקל"ב (1772) במז'בוז' שבפודוליה, כיום באוקראינה. מנעוריו התבלט בכישרונותיו המיוחדים והרבה להתבודד, להתענות ולהתפלל שעות רבות. בשנת ה'תק"ן (1790), בטרם מלאו לו 20 עבר למדבדיבה, שם התקבצה סביבו קבוצת חסידים והוא החל לשמש כאדמו"ר. בשנת ה'תקנ"ח (1798) יצא למסע לארץ. לאחר שהתעכב באיסטנבול הגיע באונייה לחיפה בערב ר"ה ה'תקנ"ט (1798), ושם שהה בימי החג. לאחר מכן נסע לטבריה, שהה כחצי שנה, וביקר בצפת ובמירון. בדרך חזרה נקלע לעכו בעת המצור שהטיל עליה נפוליאון. הוא הפליג משם באוניית מלחמה טורקית והגיע לרודוס, שם עוכב עד שנפדה בסיוע הקהילה היהודית המקומית. לאחר חזרתו לאוקראינה גר תקופה קצרה בזלטופול, ובשנת ה'תקס"ב (1802) עבר לברסלב. מייסד חסידות ברסלב. הדגיש בתורתו את חשיבות התפילה, ההתבודדות, השמחה, האמונה הפשוטה וההתמיימה וההתקשרות לצדיק האמת. לימד כי בהתבודדות יכול האדם לדבר עם הקב"ה בפשטות ובשפתו שלו, כבן המדבר עם אביו. גילה את 'התיקון הכללי' ואמר כי אמירתם היא תיקון גדול ונורא מאוד.

על כך אמר: "אני חזק בכל הדברים שלי, אך בזה אני חזק ביותר, שעשרה פרקי תהלים אלו מועילים מאוד מאוד". בשנת ה'תקס"ז (1807) חלה בשחפת. בשנת ה'תק"ע (1810), לאחר שביתו ובית מדרשו בברסלב נשרפו, עבר לאומן. הוא ביקש להיקבר שם, משום שבעיר בשנת ה'תקכ"ח (1768) בוצע טבח נורא ביהודים בידי ההידמקים, ובו נרצחו אלפים על קידוש ה'. נפטר ב-י"ח בתשרי ה'תקע"א (1810), בחוה"מ סוכות. חי כ-38 שנים. ציונו באומן שבאוקראינה. לפני פטירתו הבטיח כי מי שיבוא אל ציונו, ייתן פרוטה לצדקה, יאמר את עשרת מזמורי 'התיקון הכללי' ויקבל על עצמו שלא לשוב לדרכו הרעה, הוא ישתדל להושיעו ולתקנו. הדגיש במיוחד את חשיבות ההתקבצות אצלו בראש השנה ואמר: "מי שזוכה להיות על ראש השנה ראוי לו לשמוח מאוד מאוד", וכן: "כל העולם כולו תלוי בראש השנה שלי".

סבו: ר' נחמן מהורדנקה (מצד אביו - מתלמידי הקרובים של הבעש"ט), ר' יחיאל מיכל אשכנזי (מצד אמו). **אביו:** ר' שמחה. **אמו:** מרת פייגא (בת מרת אדל בת הבעש"ט). **נשותיו:** מרת ססיה (זיווג ראשון - בת ר' אפרים. נישא כבן 13), בת ר' יחזקאל טרכטנברג מברודי (זיווג שני). **בניו:** שלמה אפרים ויעקב (נפטרו בילדותם). **בנותיו:** מרת אדל, מרת שרה, מרת מרים, מרת חיה, פייגא (נפטרה בינקותה). **מתלמידיו:** הגאונים ר' שמעון, ר' יודל מדאשיב, ר' יקותיאל המגיד מטורגוביצה, ר' אהרן מברסלב, ר' נתן שטרנהרץ מנמירוב ור' נפתלי וינברג מנמירוב. **מספריו:** **יליקוטי מוהר"ן** - תורותיו ודרשותיו **ספר המידות** - אמרות והנהגות לפי סדר אל"ף-ב"ת **יתיקון הכללי** - סיפורי מעשיות **שיחות הר"ן** - שיחותיו שנרשמו בידי ר' נתן **ישבחי הר"ן** - תולדותיו ותיאור מסעו לארץ ישראל **יחיי מוהר"ן** - קורות חייו, הנהגותיו ושיחותיו.

להלן סיפור מופלא שהובא ע"י אחד מחסידי ברסלב: העיר אומן, ליל ר"ה, תפילת ערבית החגיגית זה עתה הסתיימה, הציבור נהר לעבר חדר האוכל במקום שבו יסעדו את כל סעודות החג. גם אני התיישבתי במקום פנוי כלשהו. לידי ישב יהודי מבני עדות המזרח, **ארשת פניו ענתה בו, כי הוא מבני עליה, מאלה שמעדיפים לשבת בישיבה ולא לבלות את זמנם בנסיעות, אפילו לא לקברי צדיקים.** למחרת בסעודת הבוקר שאלתי: "מה עושה כבודו באומן?" - "הוא ענה: "באתי לרופא שלי". "מה הכוונה?" - "פתחתי זוג עיניים והוא סיפר: "שמי יואב. הכל החל כאשר תקופה ארוכה חשתי ברע. לאחר בדיקות נשלחתי לפרופ' סלמון. חששתי מאד, ממה שאני עלול לשמוע מפי הרופא. נקראתי בשמי ונכנסתי בחששות מרובות, הרופא בדק את התיק, שאל מספר שאלות ולאחר דקות פנה אליי ואמר: '**בעייתך היא חשוכת מרפא, ואין סיכוי להחלים ממנה, אך אם תקפיד ליטול בכל יום את התרופות שארשום לך - יש סיכוי, כי תוכל להאריך ימים גם כך.**'

"אי אפשר לתאר ולשער את הרגשתי. עולמי חרב עלי בשומעי בשורות אלו. מעתה אני אדם חולה שחיי תלויים מנגד אם אשכח לבלוע תרופות ואפילו למשך יום אחד בלבד. אט-אט אני מתאושש, משתדל למלא את חיי בתוכן, פיציתי את עצמי בבילויים. הפכתי לבלעין והחלתי לטייל סביב העולם. באחד מטיולי הגעתי לאפריקה וביילתי שם תקופה ארוכה, שם פגשתי את אשתי, ל"ע נוכריה. באותה תקופה הדבר לא הפריע לי כלל, החלטנו, כי איש באמונתו יחיה ולא נתערב זה לזה בעניינים של אמונה ודת. שנים חולפות, נולדה לנו בת שאומנם מקשה על הטיולים אך בכל זאת שיגרת החיים ממשיכה. טיולים וביילויים. באחת ממסעותיי פגשתי קבוצה שסחבה אותו לאומן, אומנם השם 'אומן' לא אמר לי כלום, אך מה אכפת לי, העיקר להיות בעוד מקום בעולם. לאומן הגעתי בערב ר"ה, נכנסתי לציון הקדוש. הייתי בהלם למראה עיניי, אנשים רבים בוכים, צועקים, מתנענעים פורשים ידיהם למעלה, מעולם לא ראיתי דבר כזה. שאלתי את אחד האנשים לפשר המחזה והלה הסביר לי על רבי נחמן מברסלב, על הבטחתו לאלו שיבואו להתפלל על ציונו. נסחפתי, נשמתי מתעוררת, משתוקקת, מבקשת ומחפשת. הרגשתי כי יש כאן איזושהי אמת. **לא הייתי מסוגל להתאפק, והשתטחתי על הציון ובכיתי כפי שלא בכיתי מעולם.** לפתע קמתי וזעקתי: "רבי נחמן, אני מבטיח, שאם אתרפא ממחלתי ולא אצטרך לקחת תרופות יותר, אני אשמור שבת". חזרתי הביתה ולא סיפרתי לאיש דבר, קיבלתי החלטה אמיצה על דעת עצמי, להפסיק לקחת את התרופות".

"לאחר שבוע ללא תרופות, ביצעתי בדיקות, ובלב מלא חששות אני מקבל את התוצאות, "**הכל תקין**", ענה הרופא בקופ"ח. "**אין לך שום מחלה**". קיימתי את הבטחתי והתחלתי לשמור שבת. אולם כאשר הניצוץ מתעורר - לא הסתפקתי בכך. כאשר אשתי הבחינה בשינוי, עדכנתי אותה במה שקורה וניסיתי להשפיע עליה ללכת בעקבותי, אך היא הזכירה לי את ההסכם בינינו: "אינני מתערבת לך בענייניך ואתה אל תתערב בענייני". אינני יודע כיצד להתנהג, האם להתגרש או לא? ומה בקשר לבתי? בצר לי פניתי למספר רבנים ושטחתי בפניהם את מצוקתי, אך פיתרון לא קיבלתי. לפתע צץ בראשי רעיון: "אם באומן נושעתי בפעם הראשונה, אסע לשם לבקש ישועה נוספת. קמתי ונסעתי לאומן, הגעתי לציון והשתטחתי על הציון. הודיתי לרבי על שהחלים אותי ממחלתי ובקשתי את עזרתו בעניין אשתי ובתי".

"באחד הבקרים לאחר ששבתי, שמתי לב, כי אשתי נוטלת את ידיה של בתו בת השש. 'מדוע את עושה זאת?' שאלתי, והיא הסבירה, כי במשך התקופה האחרונה היא עוקבת אחריי וכאשר ראתה את נועם דרכיי, החליטה ללמוד יהדות והיא הצטרפה לסמינר - וזהו אחד הדברים, שהיא למדה שם, כעת היא שוקלת ברצינות את עניין הגיור. כיום, אני חי ב"ה עם אשתי, שהתגיירה ולומד באחת הישיבות הקדושות במרכז הארץ. כעת אתה מבין, מה אני עושה כאן?", שואל-קובע האברך שלצידי.

הגאון רבי שלום הכהן זצ"ל: נולד בליל שבת קודש ב' אייר ה'תקצ"ה (1835) בג'רבה. ביום המילה נתן לו אביו שלושה שמות: **שלום, דניאל ויהודה**, שהם ראשי תיבות של שם הקודש **ש-ד-י**. לצורך כלכלת ביתו, שלח במסחר ידו, כדרך רוב החכמים באותו זמן. ההצלחה האירה לו פנים. עד מהרה הפך לעשיר מופלג ובעל קרקעות. מהונו הרב, פיזר תרומות נכבדות לצדקה וחסד. **במשך שנים רבות החזיק מכספו שני תלמידי חכמים גדולים** (ר' יעקב הכהן גדישא ור' דוד הכהן גישא), **שהיו לומדים על חשבונו יומם ולילה**, והוא היה דואג לכל צרכיהם. מכיוון שעמד בניסיון העושר ניסו אותו בשמיים גם בניסיון העוני. עד כדי כך הגיעה עניותו, **שנותר לו חלוק אחד בלבד. ביום שהיו מכבסים אותו, היה מתעטף בטליתו בביתו. מאחר שלא היה לו בגד אחר, באותו היום הוא לא יכול לצאת החוצה**. אולם בגודל צדקותו, קיבל את הכול באהבה ובירך על הרעה כשם שבירך על הטובה. עם כל זאת, גם בהיותו עני ואביון, היה דוחק את עצמו ונותן צדקה לעניים. ולא זו בלבד, אלא **שהיה גם מכתת את רגליו לגבות תרומות עבור אורחים ושד"רים**.

רבינו התפרסם כצדיק ובעל מופת. רבים פנו אליו ונושעו. ברכותיו לא שבו ריקם. באמרי פיו, חולל ניסים ונפלאות. בזכות תפילותיו **עקרות רבות נפקדו וחולים רבים התרפאו**. עד שנת ה'תרנ"ב (1891) התגורר בג'רבה ושימש כדרשן ושליח ציבור בבית"כ 'הכהנים'. הרביץ תורה מספר שנים בעיר גאבס. בהיותו כבן חמישים ושבע נוסדה עיירה חדשה בדרום תוניסיה בסמוך לג'רבה ושמה זרזיס. רבינו נקרא לכהן בקודש כרב ומורה צדק בעיירה החדשה. שם הרביץ תורה במשך כשלושים שנה. בערוב ימיו, כשהוא זקן ושבע ימים, זכה רבי שלום לחונן את עפר ארץ הקודש. בחודש סיוון ה'תרפ"ג (1923) עלה לארץ ישראל והתיישב בטבריה. נפטר ב-י"ח תשרי ה'תרפ"ו (1925). חי כ-90 שנים. ציונו בבית העלמין העתיק בטבריה.

סבו (מצד אביו): הגאון ר' שאול (גאב"ד ג'רבה, בעל 'לחם הביכורים'). **אביו:** הגאון ר' משה. **אשתו:** הצדקת מרת תראפי (בת הגאון ר' יוסף הכהן, ראב"ד ג'רבה). **בנו:** הגאון ר' משה כלפון (רבה הראשי של ג'רבה). **בתו:** מרת שרה. **מרביתו:** סבו, הגאון ר' שאול, אביו, הגאון ר' משה, המקובל ר' כליפה עידאן ואחיו הגאון ר' דוד. **מספריו:** **יברכה ושלום** - מוסר ומידות והנהגות שבין אדם למשפחתו ולסביבתו **יבדק ושלום** - דרושים, מוסר והנהגות **יחיים ושלום** - מוסר ומידות **יחפץ יקר** - ביאור המצוות הנוהגות בזמן הזה **ינהר שלום** - חידושים על התורה **יברית שלום** - קיצורי דינים ומנהגים על ארבעת חלקי שו"ע **ישערי שלום** - דברי מוסר על חמשת החושים.

רבי שלום היה מפורסם לא רק בקרב היהודים. גם הערבים תושבי המקום העריכו וכיבדו מאוד את הצדיק. מרוב הערצתם אליו כינו אותו בשם 'סידי הרבי' (אדוני הרב). **מסופר על אישה ערביה, שנהגה לטאטא, לנקות ולסקל את השביל בו עבר רבינו בדרכו מהבית שלו לבית הכנסת. היא עשתה זאת כדי שהצדיק לא ימנע חלילה בדרכו**. באחד הימים, ניגשה אל הרב וסיפרה, כי פיטרו את בנה והוא חסר עבודה במשך תקופה ארוכה. היא ביקשה ממנו שיברך אותה ואת בנה לפרנסה טובה. הצדיק בירך בברכת "מזוני רוחי". עוד באותו שבוע, **מצא בנה מקום עבודה עם משכורת גבוהה ביותר**.

באחד הימים ישב אדם מג'רבה בבית הקפה שבעיר גאבס. לאחר דקות אחדות נכנס ישמעאלי הדור ומכובד וישב בסמוך אליו. שאל הערבי את היהודי למקום מושבו. היהודי השיב כי הוא מתגורר בג'רבה. "האם אתה מכיר את רבי שלום?", שאל הערבי. "אכן, אני מכיר את הצדיק. אך אם יורשה לי לשאול, כיצד אתה מכיר את רבינו?", שאל היהודי, כשאינו מסתיר את פליאתו, שכן מה לערבי המתגורר בעיר גאבס ולרבי שלום שהתגורר בעיר זרזיס? חייך הערבי וסיפר ליהודי, כי בכל פעם שהוא היה מגיע לעיר זרזיס לרגל עסקיו, היה נכנס לביתו של רבי שלום ומבקש את ברכתו, שכן ידע שברכותיו מתקיימות.

"פעם אחת", הוסיף הערבי בהתלהבות, **"בירך אותי הרב שהשנה אתמנה למושל! כאשר שמעתי את ברכתו, אף שידעתי שברכותיו מתקיימות, הפעם לא האמנתי שברכותו תתקיים. רחוק הייתי מלהיות מושל לפי החוק, והיה עלי להתקדם בכמה דרגות כדי שאהיה מועמד לתפקיד המושל. באותו הזמן מספר אנשים היו בדרגה גבוה ובמעמד טוב ממני להתמנות כמושל. אך למרבה הפלא, התקיימה ברכתו במלואה, והתמנתי למושל באותה שנה, בדיוק כפי שבירך הרב"**, סיים בהתרגשות הערבי שהתגלה כמושל המקום.

ערבי אחד מתושבי עיר הנמל גאבס, נקנס על ידי השלטונות לגלות לעיר זרזיס, מקום משכנו של רבי שלום. הערבי שכר עורך דין מעולה ושילם לו סכום עתק כדי לערער על פסק הדין, אך השופט דחה את טענות עורך הדין. "לך אל רב היהודים ותבקש ממנו שיברך אותך שתצליח לשוב לעיר מולדתך. דע לך, רבי שלום ידוע בברכותיו שאין שבות ריקם", יעצו לו חבריו. הוא סירב ולא האמין בברכותיו של הרב. חבריו ניסו לשכנע אותו ואמרו: "הרי אתה נמצא כאן בזרזיס. הגלו אותך מגאבס ואינך יכול לחזור לשם. המרחק לבית רבינו קצר מאוד, ובמצבך אין לך מה להפסיד". לבסוף שמע לדבריהם ופנה לבית הרב. כשהגיע לשם, סיפר לצדיק מה התרחש. הרב האציל מברכתו עליו. חלפו שבועיים ימים בלבד, וכבר קיבל הערבי תעודת שחרור, בה הורשה לשוב לעיר מולדתו גאבס. נסע הערבי לבית הכנסת 'אלגריבה', וסיפר לפני יהודים וערבים את הנס אשר קרה לו. הוא לא הסתפק בכך, אלא אף תרם סכום גבוה לבית הכנסת, כשהוא משבח ואומר "אין כמו דת ישראל!", ונעשה מכר קידוש ה' גדול.

מסופר כי שרה, בתו של רבינו, חלתה בילדותה בעיניה והתעוורה לגמרי ר"ל. אביה הביא לפניה לשונות של צמר בצבעים שונים כדי שתבחין ביניהם, והיא לא זיהתה. יצא רבינו מהחדר בצער, פרש כפיו אל ה', והתפלל מעומק ליבו: "ריבונו של עולם! בת עיוורת - זהו צער ועלבון גדול, א-ל נא רפא נא לה!". באותו הלילה, ראתה הבת בחלומה דמות אדם, שהניח ידו על עיניה והבטיח לה: "אל תיראי! מחר תוכלי לראות ככל האדם". כאשר הקיצה הבת משנתה, גילתה להפתעתה כי מאור עיניה שב אליה כבראשונה! כאשר סיפרה לאביה את דבר החלום, אמר לה: "בוודאי זהו המלאך רפאל, שבא ורפא את עיניך". מרת שרה חיה כתשעים שנה ועד סוף ימיה לא ידעה חולי וכל מכאוב בעיניה.

הגאון הרב אליהו קרמר זצ"ל הידוע בכינויו 'הגאון מוילנה' נולד ב-ט"ו בניסן ה'ת"פ (1720) בכפר סלץ הסמוך לבריסק, כיום בבלארוס. בהיותו כבן שש דרש בביה"כ הגדול בוויילנה פלפול עמוק שלימדו אביו, ובהמשך, לבקשת הגאון ר' העשיל, אב"ד וילנה, הוסיף פלפול שהכין בעצמו. בהיותו כבן תשע החל ללמוד בספר הזוהר ובכתבי רבינו האריז"ל. מגיל עשר כבר למד בכוחות עצמו ולא נזקק ללימודים בישיבה. בהיותו כבן 12 כל רז לא אניס ליה. שלט בכל ספרות התורה והיה בקי גם בחכמות רבות. הצטיין במידותיו והסתפק במועט. פרוש מענייני העולם הזה. היה עטוף בטלית ומוכתר בתפילין כמעט כל היום. עניו מאוד ולא רצה להתמנות לרב או לדיין.

בהיותו כבן 20 קיבל עליו גלות ונדד במשך מספר שנים. עבר בערים שונות בפולין ובאשכנז והגיע עד ברלין (יש סוברים שאף הגיע לאמסטרדם). בשנת ה'תק"ה (1745) שב לוויילנה. בשנת ה'תקכ"ח (1767) הקים בית מדרש סמוך לביתו, שבו למדו תלמידי חכמים מובחרים. התנגד בחריפות לתנועת החסידות ולדרכים מסוימות שראה בה, ובשנת ה'תקל"ב (1772) חתם על החרם שהטילה קהילת וילנה נגד החסידים. בשנת ה'תקמ"א (1781) חתם על חרם נוסף.

חפץ לעלות לארץ ישראל ויצא לדרך. הגיע עד קניגסברג, ומשם שב לביתו באומרו כי אין לו רשות מן השמיים לעלות לארץ ישראל. על מועד ניסיון העלייה קיימות מסורות שונות. לאחר פטירתו עלו רבים מתלמידיו לארץ ישראל והקימו בה את קהילת הפרושים. נפטר ב-י"ט בתשרי ה'תקנ"ח (1797). חי כ-77 שנים. נקבר בתחילה בבית העלמין היהודי בשניפישוק שבווילנה; לימים הועברו עצמותיו לבית העלמין היהודי החדש בוויילנה, שבו מצוי ציונו כיום.

סבו (מצד אביו): ר' יששכר דב (בן ר' אליהו חסיד). **אביו:** ר' שלמה זלמן. **אמו:** מרת טריינא. **נשותיו:** מרת חנה (זיווג ראשון - בת ר' יהודה לייב מקיידאן), מרת גיטל (זיווג שני - בת ר' מאיר לונץ מחלם). **בניו:** ר' שלמה זלמן, ר' יהודה לייב, ר' אברהם. **בנותיו:** מרת חנה (נישאה לר' זלמן זליג חניץ מפינסק ולאחר פטירתו נישאה לר' משה מפינסק), מרת פסיה בתיה (נישאה לר' צבי הירש דונחין מדיסנה), בת (נישאה לר' יחזקאל הלוי), מרת טאובה (נישאה לר' אורי שרגא פייבוש מדבורבונ). **מרבותיו:** אביו, הגאונים ר' דוד קצנלבוגן ור' משה מרגלית (מחבר 'פני משה' על הירושלמי). **חברותא:** הגאון ר' אריה לייב (לימים אב"ד טשעכאנאוויץ). **מתלמידיו:** הגאונים ר' חיים איצקוביץ מוולוז'ין, ר' שלמה זלמן מוולוז'ין, ר' שלמה מטולוצין, ר' סעדיה, ר' משה שלמה מטולטשין, ר' צבי הירש מסמיאטיץ, ר' שלמה ממוהילוב, ר' בנימין ריבלין, ר' מנחם מנדל משקלוב, ר' מנשה מאיליה, ר' פנחס מפלאצק, ר' ישראל משקלוב ור' יהודה לייב הלוי עד"ל. **מספריו:** **אדרת אליהו** - על התנ"ך **ביאור הגר"א** - על ארבעת חלקי שו"ע **יהגהות הגר"א** - על תלמוד בבלי, ירושלמי, תוספתא ומדרשי ההלכה **ישנות אליהו** - על המשנה **אליהו רבא** - על סדר טהרות **יאמרי נועם** - על מסכת ברכות ועוד **ביאורי אגדות** - פירושים לאגדות חז"ל **יהל אור** - על ספר הזוהר, זוהר חדש, רעיא מהימנא וספר היכלות **פירוש לספרא דצניעותא** **פירוש לספר יצירה** **פירוש לתיקוני הזוהר** **ידקדוק אליהו** **אבן שלמה** - מוסר **יקול אליהו** - על התורה ואגדות חז"ל **יקול התור** - בענייני גאולה ויישוב הארץ.

קטן, שבו היה רושם את הרגעים הספורים שבהם ביטל עצמו מלימוד התורה. ומדי שנה בשנה, בערב יום הכיפורים, היה הגאון עובר על מה שרשם בפנקסו באותה שעה, ומחשב את הזמן שביטל עצמו מן התורה במשך כל אותה השנה, ו**שעה ארוכה היה בוכה ומתודה על "עון ביטול התורה" שלו**. רבי יוסף שאול סקר במבט נוקב את תלמידיו הנדהמים, וסיים ואמר: **"לימים בדקו באותו פנקס של הגאון מוילנא ומצאו, שמעולם לא הגיעו כל אותם רגעים של ביטול תורה בשנה אחת, לזמן של שלוש שעות"**.

בני הגאון סיפרו על הרגלי השינה של אביהם: קיבל על עצמו כל ימיו לא לישון יותר משתי שעות ביממה, ומימיו לא ישן יותר מחצי שעה רצופה. ובאותה החצי שעה היו שפתי מרחשים הלכות ואגדות. ככלות החצי שעה, היה מתגבר כארי, נוטל ידיו ולומד בקול רם, ויושן שוב חצי שעה, וכך היתה שיעור שינתו שלוש מחציות השעה בלילה, ומחצית השעה ביום.

מסופר על הרב שתמיד כל חלונות הבית היו מוגפים מהסיבה הפשוטה הבאה: הרב לא רצה לדעת מתי יום ומתי לילה, ואין זה משנה את העובדה עם כעת יום או לילה, הוא חייב בעבודת ה', והוא אינו רוצה להיות מוסך מן העובדה אם כעת יום או לילה. פעם אחת הגיעה אחותו לבקרו לאחר שבמשך זמן של שנים ארוכות (כ-50 שנים) לא נפגשה עימו. לאחר שנקשה על הדלת והרב ראה אותה, הוא ניגש אליה באומרו: **"בעולם הבא שעתנו תהיה פנויה יותר. כאן צריך לנצל כל רגע ללימוד התורה הקדושה ולעשיית מצוות"**, ושילחה מביתו אחר כבוד.

קרן מיוחדת היתה בוילנא, מעזבונו של רבי משה קרמר, סבו של הגאון מוילנא, אשר שמה לה למטרה לתמוך בתלמידי חכמים. בין הנתמכים היה נכדו של ר' משה קרמר, הגאון מוילנה. מידי שבוע היו מעבירים באמצעות השמש סכום כסף לידי, שנועד לספק את צרכיו וצרכי בני ביתו. לימים החליט השמש לשלשל את הכסף הנועד לרב - לכיסו, ולהקל בזה על מצבו הדחוק. הוא לא נרתע מלעשות זאת בידעו כי הגאון בצדקותו לא יגער בו על כך. ובבית הרב רעבו הילדים ללחם.

כאשר אשתו הרבנית היתה באה להתנות את צערה על הסבל שנגרם לילדים מתוך זה שאין לה במה להשביע את נפשם הרעבה, היה הגאון משיב לה, שתשלחם לבתי השכנים וירחמו עליהם ויאכילום, ודי בזה שלא יגועו ברעב. כך נמשך הדבר כל ימי חייו של השמש. הגאון לא ציערו על כך מעולם, אדרבה, גדולה היתה שמחתו על זה שמצליח להסתיר מפני השמש את העובדה שיודע הוא על מעשיו הנלוזים, ועומד כל העת בניסיון שלא לבייש את השמש העני בזה שיגלה את דבר הגניבה.

קרדיט תמונות: חיים 7, CC BY-SA 3.0 - Wikimedia Commons

בהקדמה לספר דצניעותא' מספר אחד מתלמידי רבינו ששמע מפיו הקדוש: "פעם אחת ביום-טוב ראשון של פסח ישבו שניים מתלמידי של הגאון לפניו וראוהו שאין שמחתו שלימה ביום-טוב זה כבכל שנה ושנה דממש היה שש ושמח להפליא.

כששאלו את פי קדשו: "מדוע אינו שמח מר כבכל שנה?" לא רצה להשיב להם, עד שהפצירו בו מאד, ולא יכל לסרב להם וענה: "מוכרח אני לגלות לכם שבזה הלילה בא אליי אליהו הנביא, וגילה לי עניינים וחידושים נוראים עד אין חקר על הפסוק: "עלו זה בנגב" (בפרשת שלח לך).

כשהתעוררתי בבוקר, לא יכולתי להתאפק, ומרוב שמחה, הרהרתי בחידושים אלו לפני שברכתי ברכות התורה, ומן השמיים הענישו אותי שתיכף נעלמו ממני כל החידושים ושכחתי את כולם, (וזהו לפי שיטתו הטהורה בשולחן-ערוך אוה"ח, שגם הרהור בתורה אסור לפני ברכת התורה). כששמעו זאת תלמידי עודדו וניחמו אותו שבורא עולם יחזיר לו את אבדתו. לאחר זמן שאלו את רבינו אם כבר הוחזרו לו החידושים, והשיב שב"ה נתגלו לו שנית והם אלפיים ומאתיים ושישים אופנים על הפסוק הנ"ל (2260! פירושים שונים על פסוק אחד!). והוסיף ואמר: "וכאשר ידעתי מפני מה נעלמו ממני, כן יודע אני מפני מה הוחזרו לי בשנית".

ויפור נפלא שגור בפיהם של זקני וילנא אודות אחד מתלמידי הגאון מוילנה, שהתעורר ל"ע בימי נעוריו ובכל זאת המשיך כל הימים לשקוד על תלמודו ועלה והתעלה, עד שזכה להגיע למעלות גדולות מאוד בתורתנו הקדושה. הגאון נטל על עצמו להשיאו, ואכן נמצאה אחת שחשקה נפשה בבן תורה מוחלט והסכימה לבנות את ביתה עם הצעיר העיוור.

אביה אף הבטיח לפרנס את הזוג כל הימים ובלבד שחתנו ימשיך לעסוק בתורה. שמחתו של הגאון מוילנה ביום היכנס בני הזוג לחופה הייתה מרובה מאוד, ושמחה גדולה זו הגיעה לשיאה סמוך לחופה, כאשר השושבינין החזיקו בחתן מכאן ומכאן וליווהו לכסות את הכלה בהינומא, פנה הגאון לתלמידו חביבו ואמר לו: "חכמינו זכרונם לברכה אמרו: 'אסור לאדם לקדש אשה עד שיראנה', אם כן, צריך אתה לראות עכשיו בעיניך את הכלה!!!".

הדברים אך יצאו מפי הגאון מוילנא, וה' פקח את עיני החתן על מנת שיוכל לראות את הכלה בעיניו, וחזר לו מאור עיניו לשמחת כל האורחים. בתוך הסעודה כששמע הגאון מוילנה את הנוכחים מתפעלים מכוחו הגדול שהצליח לפקוח את עיני החתן שהיה עיוור שנים ארוכות, נענה ואמר בענוה:

"דעו לכם שאין זה מכוחי! הנס התרחש מכוח מסירות נפש של החתן שהמשיך לשקוד על דלתות התורה למרות עיוורונו, ובכוח מסירות נפשה של הכלה שהסכימה להינשא לחתן העיוור בכוח אהבתה לתורתו. ולכן ה' יתברך לעד ולעולמי עולמים החזיר לחתן דנן את מאור עיניו".

הגאון רבי יוסף משה עדס זצ"ל- נולד ב-כ' תשרי ה'תרפ"ד (1923) בירושלים. מגדולי חכמי ארם צובא בירושלים ואחד מגדולי מרביצי התורה שבדורנו. בצעירותו למד בישיבת 'פורת יוסף'. לאחר פטירת אביו קרא לו רבי עזרא עטיה ואמר לו שמעתה הוא יהיה לו לאב. בשנת ה'תש"ה (1945) הוסמך לשוחט, בשנת ה'תש"ז (1947) הוסמך להוראה ובשנת ה'תש"ח (1948) הוסמך לדיינות. משנת ה'תשי"ב (1952) מסר שיעורים בישיבת 'פורת יוסף'. זכה להעמיד תלמידים רבים במשך ארבעים שנה והתבלט ביחסו החם והאבהי כלפי תלמידיו. ניהן במתק שפתיים והיה משבץ את שיעוריו במשלים, מאמרי חז"ל, פסוקי תורה, ענייני דרך ארץ וחוכמת חיים. בשנת ה'תשל"ב (1972) ייסד את ישיבת 'יום השישי' והיה תומך בה כלכלית.

ניצל כל רגע בהרבצת תורה. סדר יומו העמוס החל באשמורת הבוקר, שבה טבל והלך לכותל המערבי למסור שיעור בגמרא, הלכה ומוסר, זאת למעלה מעשרים ושש שנים. לאחר מכן התפלל ותיקן עם נץ החמה. לפני הצהריים העביר שיעור בגמרא בישיבה ולאחר הצהריים מסר שיעור לאברכים בארבעת חלקי השו"ע. לאחר מכן מסר שיעור לרבים בביתו "שאלו צדקה" בשכונת בית ישראל, כך היה מנהגו במשך כארבעים שנים. סדר לימודו הסתיים בלימוד קבלה בישיבת המקובלים 'אמת ושלום' שבבית "כ' אוהל רחל". הרב מסר שיעור במשניות בליל שבת במשך שתיים, למעלה משלושים שנים. לאחר תפילת שחרית של שבת מסר שיעור קבוע בהלכה בבית "כ' סילוניה" שבמחנה יהודה, ואחר הצהריים בבית המדרש 'מטולן'. הקפיד על סדר יום זה בכל עת ובכל עונה. למרות סדר יומו העמוס הקפיד להשלים את סדר לימודו האישי, אשר כלל בין השאר ח"י פרקי משנה בכל יום, הדף היומי, חוק לישראל ועוד. ביום הזיכרון להוריו ובל"ג בעומר הוסיף את לימוד האידרא רבה והאידרא זוטא ואת קריאת כל ספר התהילים. שמו יוסף, כיוון שנולד ביום השישי של חג הסוכות, יום האושפיזין של יוסף הצדיק.

הצטיין במידת הענווה וברח מן המחלוקת. הרבה במעשי צדקה וחסד בגופו ובממונו. הוא בעצמו אסף כספים וחילקם לעניים הגונים בני תורה שהכיר אישית. סייע בהקמת משפחות רבות, הן בשידוך והן בסיוע כלכלי. השיא עשרות בחורים יתומים, דאג לכל מחסורם ואף ליווה אותם לחופה כאב. השכין שלום בית בבתי רבים וגמל חסד של אמת עם נפטרים, בטירתם, בהלבשת תכריכים ובקבורתם. נפטר בערב שבת קודש, י"ט בתשרי ה'תשנ"ג (1992). חי כ-69 שנים. ציונו בהר המנוחות שבגבעת שאול בירושלים.

סבו (מצד אמו): הגאון ר' עזרא הררי רפול (מחבר 'הכין עזרא'). **אביו:** הגאון ר' יעקב חי (ראש אבות בתי הדין בירושלים). **אמו:** מרת חיה אסתר (בת הגאון ר' עזרא הררי רפול). אשתו: מרת רחל (בת הגאון ר' אהרן אבוטבול ונכדת המקובל רבי יום טוב ידיד הלוי). **בניו:** הגאונים ר' יעקב חי (ראש כולל 'מעלות יוסף') ור' אהרן שמעון. **אחיו:** הגאונים ר' עזרא ניסים, ר' יצחק, ר' רפאל, ר' דוד, ר' דניאל ור' יהודה (ראש ישיבת 'קול יעקב' בבית וגן). **מרביתו:** הגאונים ר' יהודה צדקה, דודו רבי משה עדס ורבי עזרא עטיה (ראש ישיבת 'פורת יוסף'). **מספריו:** **יאמרי יוסף**- חידושים על התורה, נ"ך, מועדים וסיימי מסכתות בשלושה כרכים.

הוא ורבו חכם עזרא עטיה נקשרו בקשרי נפש מופלאים אשר חרגו ממסגרת רגילה של רב ותלמיד, עד שהיה מתבטא אליו: **"יוסף! מחמד ליב! מאור עיני!!"** וכשהיו מגישים לחכם עזרא כוס תה היה מבקש כוס נוסף ומוזג לתוכו כמחצית מכוסו ומוסרו לשליח ואומר: **"זה תיתן לחכם יוסף!"**

מפורסם היה ב"פדיון הנפש" אשר ערך לחולים, אשר זכו ומיד לאחר הפדיון חזרו לאיתנם. באחד המקרים מסופר מעשה בילד קטן, שחלה אנושות ל"ע והגיע עד למצב של דכדוכה של נפש (שכיב מרע). אמו, שזכתה לאמונת חכמים הגיעה מיידית לבית רבנו וגוללה את מצבו של בנה, תוך כדי שהיא מבקשת שיערוך לבנה "פדיון נפש". לאחר מכן שמה פעמיה חזרה לבית החולים. הרופא קיבל את פניה בעצב ובידיעה שלצערו הרב, בנה נפטר. **"לא ייתכן!!"**, זעקה האישה, **"חכם יוסף עשה לו פדיון נפש ואף שינה את שמו לחיים!!"**. היא לא השגיחה בדברי הרופא, ומיד נכנסה לחדר. היא התבוננה בבנה. לא חלפו דקות ארוכות ולפתע פקח את עיניו ואמר לה: **"ראיתי זקן בשמיים שאמר לי: "עכשו שמך חיים, תחזור למטה!"** הרופא, שראה את הילד החי, החל למלמל בהתפעלות: **"בעיני ראיתי אותו נפטר! אין זאת כי אם החזירו לך אותו מהשמיים!"**. לא אחת העיד עליו רבו חכם עזרא: **"הפדיון נפש שלך עושה רושם גדול בשמיים!"**.

כומי כסף גדולים מאוד היה מחלק לקראת החגים, ובסוף ימיו, כשהיה מאושפז בבית החולים והגיע בנו לבקרו, שאלו: **"חילקת כבר את הקצבאות המיועדות לחג?"** - **"לא! לא הספקתי עדיין"**, ענה בנו, **"אם כך, הריני אוסר עליך לשוב ולבקריני עד שתסיים את כל החלוקה!"**, פקד עליו.

מעולם כמעט ולא אכל מחוץ לביתו. אף הלחם נאפה בתוך הבית, ושחיטת העוף נעשתה על ידי תלמיד חכם אישי שסמך עליו. העיד על עצמו: **"מעולם לא קניתי עיתון, אפילו חרדי!!"**. כשנשאל מדוע השיב: **"מחשש שמא ימצא בו לשון הרע ונמצאתי מסייע ידי עוברי עברה"**. כשהגיע לבקר את אחד מתלמידיו שחלה אמר לו הלה: **"מחילה! רבנו לא היה צריך לטרוח!!"** - **"אולי גם תאמר לי לא להניח תפילין מחמת טרחה?"**, ענה רבנו והוסיף: **"מי שציוני על זה - ציוני גם על זה!!"**.

הרבה להשתמש בתלמידיו כדי לקושרם אליו בעבותות אהבה, בפרוס חג הסוכות היה מונע מבניו לבנות את הסוכה באומרו: **"עדיף לי שתלמידי יבנוה, כיוון שבכך ירגישו שייכות לרבם ויהיו מקושרים אליי ביותר!!"**.

בהושענא רבא שנת ה'תשנ"ב, כשסיים את לימוד האדרא זוטא בתוך סוכתו, אמר לתלמידיו: **"מי שמבין את הכתוב באדרא, יודע כמה תענוג לעבור בלילה שכזה לעולם האמת"**, וה' מילא רצונו ובשנה שלאחר מכן יצאה הלווייתו בליל הושענא רבא, כשאלפים רבים צועדים אחר מיטתו ומלווים אותו בדרכו האחרונה. זכותו תגן על עם ישראל. אמן.

האדמו"ר רבי יעקב יצחק רבינוביץ מפשיסחא זצ"ל המכונה ה'יהודי הקדוש' נולד בשנת ה'תקל"ו (1766) בעיר פשדבורז' שבפולין. נצר למשפחת רבנים מפוארת שייחוסה מגיע עד לרבי יצחק הלוי (אחיו של רבי דוד הלוי בעל ה"ט"). כבר בהיותו ילד נודע כבעל כישרונות עצומים, ובהיותו רך בימים קיבלו ראש ישיבת פשדבורז', כתלמיד בישיבתו. לאחר מכן עבר עם חבירו רבי ישעיה לליסא, שם למד עוד מספר שנים אצל הגאון רבי דוד טבלי. לאחר מכן חזר ללמוד אצל ראש הישיבה הראשון, שעבר לאפטא. כונה 'העילוי מפשדבורז'. לאחר נישואיו באפטא, גירש חותנו את הזוג מביתו בשל מנהגיו המושונים, ובאותם הימים חי רבינו חיי עוני ומחסור. כאשר רבו, רבי אריה לייב חריף, התבקש לכהן כרב וכאב"ד בעיר סוכטשוב, מינה את רבינו לעמוד במקומו בראש הישיבה. מכל רחבי פולין באו ללמוד בישיבה, מחמת שמו שנישא למרחקים בשל גאונותו.

לאחר שנפש רבינו נקשרה בר' משה לייב מסאסוב, החליט כי מקומו יהיה בין תלמידי הבעש"ט. לאחר מכן פנה לר' אברהם יהושע העשל וחי מספר שנים בהתבודדות ובהסתר כמלמד תינוקות בכפרים, עד שבהשפעת האדמו"ר ר' דוד מלעלוב החל לנסוע לחוזה מלובלין. מאחר ששמו ושם רבו המובהק היו זהים, חבריו לא יכלו לקרוא לו בשמו, שכן היה תלמידו המובהק ולמד אצלו בקביעות, ולכן כינוהו ה'יהודי הקדוש'. כינוי זה ניתן גם בשל העובדה שזהר ונשמר ממידות רעות עד קצה האחרון, ככופר בעבודת כוכבים ובאבזרייהו. לאחר מכן הקים חצר בפשיסחא וייסד את דרך חסידות פשיסחא, שהדגישה למדנות, חיפוש אחר האמת ועבודה פנימית. ענוותן מופלא. חילק צדקה לעניים את כל אשר לו. בעל אהבת ישראל ובעל רוח הקודש. מלומד בניסים ורבים פנו אליו ונושעו. תיקן נפטרים. נפטר בי"ט תשרי ה'תקע"ד (1813). חי כ-48 שנים. ציונו בפשיסחא. לאחר פטירתו קיבלו רוב חסידיו את הנהגת תלמידו המובהק, האדמו"ר ר' שמחה בונים מפשיסחא. בנו, האדמו"ר ר' ירחמיאל, החל להנהיג חצר בפשיסחא כ-14 שנים לאחר פטירת אביו.

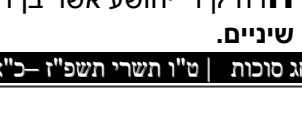
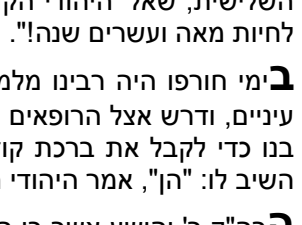
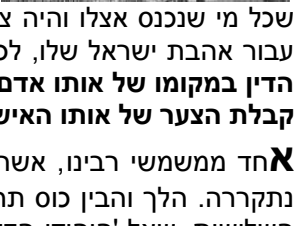
סבו (מצד אביו): הגאון ר' אלחנן (אב"ד גריצה). **אביו:** הגאון רבי אשר (שימש כרב, דרשן וראש ישיבה בפשדבורז'). **אמו:** מרת דייכא. **נשותיו:** בת רבי יעקב קאפיל מאפט (זיווג ראשון), מרת שיינדל פריידא (זיווג שני- אחות אשתו הראשונה, וממנה נולדו שני בניו הצעירים). **בניו:** האדמו"רים רבי ירחמיאל מפשיסחא, רבי נחמיה יחיאל מביכוב ורבי יהושע אשר מזליחוב ומפאריסוב. **בנותיו:** מרת רבקה רחל (נישאה לאדמו"ר רבי משה בידרמן מלעלוב), מרת שרה לאה. **חתנו:** רבי שמואל רפאל'ס מלובלין. **מרבתינו:** הגאונים ר' אריה לייב חריף היילפרין (בעל 'חידושי מהר"א') ור' דוד טבלי מליסא. האדמו"רים רבי יעקב יצחק הלוי הורוביץ, 'החוזה מלובלין' (רבו המובהק), ר' משה לייב מסאסוב, ר' אברהם יהושע העשל ('האוהב ישראל' מאפטא), ור' דוד מלעלוב. **מתלמידינו:** האדמו"רים ר' שמחה בונים מפשיסחא, בנו ר' ירחמיאל מפשיסחא, ר' אשר מלעלוב, ר' יעקב צבי מפאריסוב, ר' מאיר שלום מקאלושין, ר' איתמר מקונסקוולה, ר' מנחם מנדל מקוצק, ר' יצחק מוורקא, ר' חנוך העניך הכהן מאלכסנדר, ר' יששכר בער מרדושיץ, ר' שלמה לייב מלנטשנה ור' יעקב אריה מרדזימין. **חיבורים מתורתו:** **היהודי הקדוש**- דברי תורה על התורה והמועדים וחידושים הלכתיים **יכתור היהודי**- חידושים על הש"ס, חושן משפט ואבן העזר **תורת היהודי**- דברי תורה **יכתבי קודש**- דברי תורה וחידושים הלכתיים **יקדושת היהודי**- מדברי תורתו **תורת היהודי הקדוש**- דברי תורתו **נפלאות היהודי**- סיפורים מתולדותיו ומופתיו **תפארת היהודי**- דברי תורה וסיפורים אודותיו **תפארת בנים**- על בניו וצאצאיו.

אשת רבינו (בזיווג שני) לא נתנה רשות לאף אחד להיכנס אצלו, והחסידים היו צריכים להיכנס דרך הגגות והחלונות. כמה שנים לאחר שנסתלק הצדיק, נפטרה אשתו. תלמידו הגדול הרב בונים מפשיסחא הספיד אותה ואמר להם: "האם אתם יודעים מהו ערכה הקדושה של אשת הצדיק" כי הרב הקדוש היה במדרגה שכל מי שנכנס אצלו והיה צריך ישועה, התפלל להשי"ת שייתן לו זה הצער, ואשתו הצדקת לא הייתה יכולה לסבול כל הייסורים שקיבל עבור אהבת ישראל שלו, לכן לא נתנה רשות שיכנסו אצלו. פעם נכנס אצלו איש של"ע **שלושת בניו היו על ערש דוי, ורבינו קיבל את הדין במקומו של אותו אדם ואכן בניו של אותו האיש התרפאו בדרך פלא ושלושת בניו של רבינו נפטרו לבית-עולמם. וכל זאת בשל קבלת הצער של אותו האיש, לכן אמרה הצדקת, שלא יכולה כבר לראות בצער של הצדיק ולכן מנעה מהאנשים להיכנס אליו.**

אחד ממשמשי רבינו, אשר בראותו את הצדיק יושב בדביקות, הלך והגיש לו כוס תה. חלף זמן מה, והמשמש ראה שכוס התה כבר נתקררה. הלך והבין כוס תה שניה, ואולם, שקדנותו של רבינו הייתה מופלאה, והוא לא השגיח בכוס השנייה, אף היא נתקררה. בפעם השלישית, שאל 'היהודי הקדוש', שהבחין בתנועה כלשהי: "מה היה כאן?". השיב לו המשמש שהוא הכין כוס תה. נענה הצדיק: "תזכה לחיות מאה ועשרים שנה!". ואכן כך הווה, **אותו משמש זכה לחיים ארוכים, מאה ועשרים שנה...**

בימי חורפו היה רבינו מלמד באיזה כפר אצל נגיד אחד. לאחר שנים כאשר הפך רבינו למנהיג עדה, חלה בנו של אותו נגיד במחלת עיניים, ודרש אצל הרופאים אך לא הועילו מאומה. אחר ששמע ש'היהודי הקדוש', שהיה המלמד של הבן, נעשה לרבי גדול, נסע אליו עם בנו כדי לקבל את ברכת קודשו. שם הבן היה משה והתחיל היהודי הקדוש לדבר עמו דברי תורה, ואמר אליו: "משה! אתה שומע?". השיב לו: "הן", אמר היהודי הקדוש: כתיב **"וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה וַיֵּטֵב בְּעֵינָיו"**, ומיד התחיל הבן לראות בעיניו ונתרפא מחוליו.

הרה"ק ר' יהושע אשר בן רבינו סיפר שסבל מכאבים בשיניו ובא לאביו והניח אביו הקדוש ידו על שיניו, ומאז כל ימי חייו לא ידע מכאב שיניים.

הגאון רבי אלטר מאזוז זצ"ל - נולד בי"א אב ה'תרצ"ב (1932) באי ג'רבה שבתוניסיה. מאחר שהוריו שכלו את ילדיהם בעודם רכים בשנים, קראו לו בשם 'אלטר', שפירושו ביידיש הוא 'זקן'. זוהי סגולה ידועה לאריכות ימים ולכך שלא ייפטר בילדותו, כפי שהתרחש עם אחיו. עוד בילדותו ניכר כי לגדולות נועד. בהיותו נער ניתן היה למוצאו בבית המדרש בשקדנות אין קץ, וניכר כי תורתו היא כל עולמו וכי הוא מואס בחמודי תבל. בהיותו כבן 24 בשנת ה'תשט"ז (1956), זכה ועלה לארץ. בהמשך התיישב במושב איתן שליד קריית גת ושימש בו כדרשן, שוחט, חזן, תוקע ומלמד תינוקות של בית רבן. לאחר שהגאון רבי שושן הכהן, רב המושב ובנו של הגאון רבי משה כלפון הכהן, התבקש לבית עולמו, מונה רבינו במקומו לרב המושב. ענוותן וברח מן הכבוד. כאשר הציעו לו לעבור לעיר גדולה ומכובדת, ענה בתמימות חן: "מה רע לי כאן במושב?".

רכש את אמון הציבור ואת הערצתו בהיותו נאה דורש ונאה מקיים ובעבודתו הנאמנה והמסורה, מעל ומעבר למה שתפקידו חייב. במשכורתו הצנועה הסתפק ושמח בחלקו, ושירת את הציבור בהתלהבות ובשמחה כל הימים, ללא חופשות וללא מנוחה. ביתו היה פתוח לרווחה 'מסביב לשעון', ולא ידע ולא הכיר את המושג 'שעות קבלה', אלא כל שעה הייתה כשרה ומוכשרת לקבל את הזקוקים לעצתו ולהדרכתו בכל עניין שהתעורר ולעזור להם בכל יכולתו. נפטר בתאונת דרכים בי"ט בתשרי ה'תשמ"ח (1987), לאחר ששב מכנס 'הקהל' בבאר שבע ונפגע מרכב בדרכו לביתו. חי כ-55 שנים. ציונו במושב איתן.

אביו: חכם ר' בן ציון. **אמו:** מרת תרכונה (לבית עשוש). **אשתו:** בת רבי חסאן. **ילדיו:** רבי ינון, רבי יונתן, רבי עוזיאל, מרת פנינה ומרת גילה. **מרביותיו:** חכם ר' שאול מקיקץ שלי ודודו הגאון ר' שלמה מאזוז (ראב"ד ג'רבה). **מתלמידיו:** ר' אשר חדאד. **מספריו:** **אם לבינה** - שו"ת **אם הבנים שמחה** **אם למקרא** - על התורה **ידרכי אבות** - חידושים על התלמוד **אם הדרך** - כללי הש"ס **אבות על בנינים** - פירוש למסכת אבות **ידרכי אמת** - חידושי ש"ס על סדרי זרעים ומועד.

לימים, בעת שכבר עלה לארץ ישראל וחונן את עפרה, באו וביקשוהו לעבור למושב איתן, יהיה להם לקצין ולמורה דרך. ותנה על כך: "והלא אין עימדי תעודת כושר לכהן כרב?!". השיבו לו: "ומה בכך? יעלה לירושלים ויבקש תעודה ממשרדי הרבנות הראשית!".

בתמימותו הרבה נסע לירושלים למשרדי הרבנות הראשית, ראה את השלט 'היכל שלמה' ונכנס לחדרו של הגאון הרב ש.ג. הרב הראשי האשכנזי. הוא נכנס וביקש להיבחן כעת ולקבל תעודת רבנות. הרב הביט אל מראהו וראה, שהיה לבוש בגדים פשוטים, ללא חליפה וכובע רבני ודחה אותו באומרו: "ראה נא, כדי לעשות זאת צריך לקבוע זמן ואחר כך נראה לגבי תעודת רבנות". יצא מהחדר וראה שלט על הדלת הסמוכה, "הרב עובדיה יוסף, הראשון לציון". נרעש והקיש בדלת, נכנס למרן, סיפר על עברו ושטח בפניו את מבוקשו להיבחן כדי לקבל תעודת רבנות לכהן כרב המושב. שמע מרן את בקשתו והושיבו בחביבות רבה, הוציא מאמתחתו נייר רשמי וכתב עליו תעודה תקפה...

תמה רבינו על מעשה זה ואמר: "הרי כבודו לא יכירני, כיצד יכתוב עבורי תעודה בלי שיבחן את ידיעותי?!". חי"ך הרשל"צ והצביע על שולחנו ואמר: "הנה ספרו של מר, שו"ת 'אם לבינה'. בימים אלו מתענג אני על חריפות תשובותיו ומתוך ספרו יודע ומכיר את ידיעותיו", ובענוהו אין קץ הוסיף ואמר: "וכי ראוי לי לבחון אדם כמותו?!".

(בגרסה אחרת, מרן הרב עובדיה יוסף זצ"ל הגיע וכששמע את שמו, נזכר בספרו 'אבות על בנינים', שבו גילה רבינו טפח מבקיאותו באגדה ובהלכה, והחל לדבר עימו בדברי תורה ומצאו מלא וגדוש וכתב לו תעודת כושר). שב רבינו כשהתעודה בידו והודיע, שיקבל עליו את המשרה בתנאי אחד - שכל ענייני המושב התורניים יהיו נכפפים למרותו. הסכימו לתנאי ורבינו החל לשמש כרב המושב. כל היום ישב ספון בחדרו בהתמדה עד אין קץ, וספריו היו לו לידידיו, כאשר בחדר הסמוך התגורר אביו, רבי בן ציון והיו קולות לימודם נמסכים זה בזה.

בשעות הצהריים הסתובב בין בתי התושבים, עודד וחיזק, יעץ והוכיח, עזר ועשה, הקהיל קהילות ויסד שיעורי תורה והיו בני המושב מעריצים אותו עד לאחת, והוא היה להם לאורים ותומים וכרועה עדו שימש במסירות נפש ובאהבה וכל דבר נעזרו בו, עד כדי כך שהעידו תושבי המושב: "מעולם לא בירך אדם על ארבעת המינים, עד שהסכים רבינו לכשרותם, ולא תלה אדם את סדיניו בסוכתו, עד שיבוא רבינו ויאשר שהדפנות והסכך נבנו לכתחילה וראויים למצווה!".

מספר בנו ר' ינון: מעבר להשגחה של מור אבי בחג הסוכות, גם לקראת חג פסח היה משגיח. ר' שמואל קדמי החליט להקים מאפיית מצות במושב, אבל הבעיה שכדי למכור צריך השגחה. בסופו של דבר הוא הציע את אבא. ההשגחה שלו כמובן היתה חינם אין כסף, כדרכו. **אדם שמשגיח בחינם לא מגיע לו לפחות מצות?** אבל הוא לא. הזמין מצות שמורות ביחד עם כל הרשימה של בני המושב, כתב את שמו 'אלטר מאזוז', ושילם כרגיל כמו כולם. הם ידעו שאין מה להתווכח אתו, והוא כבר שילם, אז אמרו: "בוא נוסיף לו עוד קילו בחבילה". אבל הוא שם לב, ואמר להם: "או שאני משלם או שאני מחזיר".

פעם אחת הוא היה בדרך מביתו למאפייה, פתאום עוצר לו טרמפ, בא להיכנס לרכב, הוא מסתכל רואה את הנהג, אומר לו: "לא, לא, אני לא יכול לעלות איתך". "מדוע לא?", הקשה הנהג. והרב השיב: "אתה אחד מהעובדים במאפייה, ואם אני עולה איתך, זה כבר שוחד..."

אם ראשונים כמלאכים - הרב אברהם יהושע העשיל מקראקא זצ"ל

הגאון רבי אברהם יהושע העשיל מקראקא זצ"ל - נולד בשנת ה'שנ"ה (1595) בקירוב. בשחר ילדותו הפליא את כל רואיו ברוחב בינתו, בחריפותו ובבקיאותו. בנערותו כבר יצא שמו לתהילה בקרב הלומדים. כשהתמנה אביו בשנת ה'שצ"ה (1634) לרב בלובלין ולראש הישיבה שם, רבינו עזר לאביו לנהל את הישיבה, שאלה זרמו מאות תלמידים שעתידיהם היו להיות גדולי תורה ועמודי הוראה בישראל. איש קדוש וצדיק. מתלמידיו יצאו גדולי רבני הדור וחידודיו הנפלאים קנו להם פרסום רחב. בט"ז בכסלו ה'ת"ד (1643) נפטר אביו, ורבינו התמנה במקומו לרבה של לובלין ולראש הישיבה. בעקבות גזירות ה'ת"ח-ה'ת"ט (1648-1649) נסע רבינו לעיר הבירה וינה, וביקש מהנדיבים שיבואו לעזרת אחיהם שהתרוששו לאחר האסונות הנוראים, ועזר להם ככל יכולתו. בשנת ה'תט"ו (1655), לאחר פטירת רבה של קראקא, הגאון רבי יום טוב ליפמן הלר, בעל 'תוספות יום טוב', התבקש רבינו לשמש כרבה של קראקא במקומו. בקראקא עמד בראש ישיבה גדולה וכוון מחדש את בית הדין בעיר. בתפקיד זה שימש עד יומו האחרון. נפטר בכל בתשרי ה'תכ"ד (1663). חי כ-68 שנים. ציונו בבית העלמין היהודי העתיק בקראקא.

סבו (מצד אמו): הגאון ר' מאיר יואל מבריסק. **אביו:** הגאון ר' יעקב (אב"ד ור"מ בבריסק ובלובלין). **נשותיו:** בת הנגיד ר' משה ר' ליזרש מבריסק (זיווג ראשון - נפטרה בצעירותה), מרת דינה (זיווג שני - בת רבי יהודה וואהל ואלמנת רבי נפתלי כ"ץ). **בניו:** הגאונים ר' יהודה לייב, ר' מרדכי, ר' יששכר בעריש (גדול בתורה וצדיק, מנהיג בקראקא ועשיר מופלג) ור' שאול (אב"ד בריסק וקראקא). **בנותיו:** מרת העסיא (נישאה לגאון ר' מאיר, אב"ד אפטא ולובלין). **חתניו:** הגאונים ר' אברהם (בנו היה ר' משה, אב"ד הורודנא ומחבר 'תפארת למשה'), ר' נפתלי הירש בן בנימין וולף (אב"ד פינצ'וב ולובלין ומראשי ועד ארבע ארצות), ר' נתן נטע מקראקא ור' פייביל מקראקא. **מרבתי:** אביו, הגאון ר' יעקב. **מתלמידיו:** הגאונים ר' שבתאי הכהן (הש"ך, בעל 'שפת כהן'), ר' דוד הלוי סגל (הט"ז), ר' גרשון אשכנזי (מחבר שו"ת 'עבודת הגרשוני'), ר' אהרן שמואל קאיינדובר (בעל 'ברכת הזבח'), ר' שמואל מפירדא (מחבר 'בית שמואל'), ר' יעקב משה העלין (מחבר 'ידי משה'), אחיינו ר' הלל הירץ (מחבר 'בית הלל'), ר' אלעזר נין מניקלשבורג (מחבר 'משנת אלעזר') ור' יצחק חיות (מחבר 'זרע יצחק', פירוש על המשנה). **מתורתו:** כתב עשרות חיבורים, אך רובם אבדו. **יחונות התורה- חידושים על פרשיות התורה יחידושי הלכות על בבא קמא** יגילונות על הטור ועל ספר מצוות גדול **יחידושי תורתו ופסקיו** - הובאו בספרי הש"ך, 'החכם צבי', 'הנודע ביהודה', רבי משולם איגרא, 'החתם סופר' ואחרונים נוספים.

תכונה רבה ניכרה בביתו הגדול של גביר העיירה. בתו נכנסה זה בבית האירוסין, ועתה הגיע עת דודים. בעוד ימים מספר יחגגו בני העיירה את שמחת כלולותיה עם חתנה, שנבחר בקפידה מתוך שלל ההצעות, שהוגשו ע"י שדכנים מנוסים. **יודעי דבר סיפרו שהגביר הבטיח לבתו סכום עתק כנדוניה, ואף התחייב לזון את הזוג לכל ימי חייו.** השמועות בדבר החתונה שעומדת להיערך, הגבירו את ציפיותם של בני העיירה לקראת החתונה. **דירה מפוארת ייחד הגביר לחתן שהגיע לעיירה מספר ימים לפני החתונה ממקום מגוריו הרחוק.** החתן כמעט לא יצא מפתח חדרו. ארון הספרים שהיה עמוס בספרי קודש נדירים ריתק אותו.

יום השישי של ערב שבת ה'אויפרוף' החל בהכנות קדחתניות של משפחת הגביר ומשרתיו, ובמטבח ביתו של הגביר עמלו המבשלות על הכנת המאכל המרכזי של הקידוש, הלא הוא הקוגל המסורתי. עובדי המטבח הכינו כמות אדירה של בצק שהוכנסה לחבית אדירת מימדים, והניחו את הבצק בשמש החמימה כדי שתייבש. כעבור זמן מה אמורים היו המומחים לפרוס רצועות דקות וארוכות מן הבצק וכך נוצרו האטריות, שמהן הכינו את הקוגל. אותה שעה הניח החתן על אדן חלון בחדרו את אחד הספרים, שבהם למד, ושאף מלא ריאותיו אוויר צח ובריא תוך כדי עיונו בספר. קריאת העידוד של מנהל המטבח לעבר הפועלים שנשאו את חבית הענק שבה היה הבצק עוררוהו משרעפיו והוא הביט בעניין רב בכמות הבצק הגדולה. אותה שעה התבונן גם תרנגול נמרץ במעשה ולאחר שניות אחדות קיפץ במלא המרץ אל מרכז העיסה, והחל מנקר בה במלא כוחו.

החתן שקע שוב בספרו. והנה, **יצאה הכלה מהבית והבחינה בקוגל ובתרנגול, וחמתה בערה בה. ללא אומר ודברים אחזה בתרנגול...** לאחר מספר דקות נשא שוב החתן את עיניו והבחין בתרנגול מת, המוטל על הארץ. לשאלתו מה אירע לו, השיב אחד מעובדי המטבח, כי הכלה אחראית למעשה זה מאחר והתרנגול ניקר בקוגל. בו ברגע החליט החתן בליבו: **"אינני רוצה להינשא לה!". ליבו הרגיש ומידותיו הרחומות לא יכלו לשאת את מעשיה.** החתן עזב את הספר, לבש את בגדיו העליונים ופנה לעבר ביהמ"ד. באותה השעה לומדים רבים עסקו בתורה, ואיש לא שם לב אליו. **קופת הצדקה, שניצבה על הבימה, הייתה מלאה במטבעות ששולשלו אליה בתפילת שחרית.** החתן התקרב בשקט לעבר הקופה. איש עדיין לא הבחין. הוא פתח את המכסה של הקופה ולפתע השליכה ארצה. הס הושלך בביהמ"ד. לפתע נשמעו קולות מטבעות מתגלגלים על רצפת העץ, ועיני הכול ננעצו בהלך, שהסתתר מאחורי הבימה. **כעבור זמן לא רב מצא את עצמו ה'גנב' מאחורי סורג ובריח.** הגיעה שבת המלכה, והגביר, שהמתין זמן רב לחתנו, שיתלווה אליו, החליט בסוף ללכת לביה"כ לבדו.

מחדרו ראה 'האסיר' את בני הקהילה הלבושים חגיגית נכנסים לביה"כ. הדי הקולות הגיעו לאוזניו והוא התאמץ להשתתף בתפילת הציבור. החתן עמד בדבקות והתנועע עם קולות שירת 'לכה דודי', שבקעו, כאשר לפתע חש זוג עיניים ננעצות בו. מהעבר השני של הסורגים עמד הגביר, המום ונדהם כולו. מאן דהו הבחין, כי הוא מחפש את חתנו. הלה חיבר מאורע למאורע וסיפר לגביר כי החתן אינו אלא גנב מושחת. **במוצ"ש סולק ה'גנב' מהעיירה בבושת פנים. כאשר הכל מהללים את מזלו של הגביר, ובתו שלא נישאה לגנב פרחח נשכה.** החתן שב לבית הוריו הנדהמים, ששמעו מפיו את דבר המעשה, כאשר הוא הסבי, שלא עלה בדעתו לבייש את בת ישראל. לפיכך העמיד פנים כגנב ובלבד שלא להכלים את פניה. חלפו שנים וה'חתן הגנב' התפרסם בעולם היהדות כגאון הרב העשיל מקראקא זצ"ל, רבו של הש"ך, ה'נחלת שבעה' ועוד רבים מגדולי הפוסקים.

האדמו"ר הרב יעקב יוסף (הראשון) מאוסטראה – נולד בשנת ה'תצ"ח (1738) באוסטראה. כונה 'רב ייבי' (ר"ת יעקב יוסף בן יהודה). עוד בילדותו ניכר, כי לגדולות נועד. רבינו זכה להסתופף אצל מרן הבעל שם טוב הקדוש צ"ל אשר השאיר עליו רושם גדול למשך כל ימי חייו. שאב את חכמתו ותורתו מאביו. בהמשך אביו שלח אותו ללמוד מפי המגיד ממזריטש והוא התקבל לחבורה הקדושה. בשנת תקכ"ו (1765) לאחר פטירת אביו החל למלא את מקומו. בעל מתק שפתיים. דרשותיו משכו את ההמונים בהן הוא פעל רבות למען תנועת החסידות. אהבת הזולת אצלו היתה מופלאה. **בעל רוח-הקודש**. הצדיק ר' לוי יצחק מברדיצ'ב כינה אותו: "איש אלוקים קדוש יאמר לו". ר' אשר צבי מאוסטראה קרא לו: "איש קדוש מבטן". על חשיבותו ניתן לראות שרבינו התבקש לכתוב הסכמות לספרים 'עץ חיים ופרי עץ חיים', 'כנפי יונה', 'זהר הרקיע' ו'צמח צדיק'. ענוותן מופלא. על מצבתו חרותים רק שמו ותפקידו בקהילה. ייסד את שושלת חסידות אוסטראה שנמשכה עד מלחמת העולם השנייה. נפטר ב-כ' תשרי ה'תקנ"א (1790). חי כ-52 שנים. ציונו באוסטראה. בנו, ר' אליקים גץ מילא את מקומו.

סבו (מצד אביו): רבי משה מברודי. **אביו:** הגאון רבי יהודה לייב (שימש כדרשן ומורה צדק באוסטראה שבאוקראינה). **אשתו:** בת האדמו"ר רבי שמחה מהורודנקה. **בניו:** הגאונים רבי אליקים גץ (ממלא מקום אביו), האדמו"ר רבי פנחס ורבי יהודה לייב יבין מברדיצ'ב. **חתנו:** הגאון רבי אברהם בן רבי צבי מפאוולישט. **מרביתיו:** אביו, הגאון רבי יהודה לייב, מרן רבי ישראל בעל שם טוב והאדמו"ר רבי דב בער, המגיד ממזריטש. **מתלמידיו:** הגאון החסיד רבי אלטר קסטנטינר (נחשב לאחד הפוסקים הגדולים באוקראינה). **מספריו:** **ירב ייבי** – חידושים על התורה, על נ"ג פרקי תהילים ופירושים על הש"ס ואגדותיו **יעין משפט** – קבלה ומוסר **ימורא מקדש** – נגד הדיבור בבתי הכנסת.

מסופר על אשתו שהיתה מפורסמת ובעלת מדריגה. פעם אחת בעת שטאטאה את הבית לכבוד שבת קודש, עצרה באמצע וענתה קדושה עם המלאכים.

מסופר על אישה אחת שכבר חלפו מספר שנים מנישואיה ועדיין לא נפקדה בזש"ק. בצר לה היא פנתה אל הרה"ק רבי פינחס שפירא מקוריץ (שהיה מתלמידיו הקרובים של הבעל שם טוב, 'אור שבעת הימים' והיה מגדולי צדיקי החסידות) וביקשה ממנו שיברך אותה שתזכה לישועה ותיפקד בבנים. הצדיק מסיבות מסוימות לא הבטיח לה. אולם היא לא התייאשה והמשיכה להפציר בצדיק ולא הפסיקה.

הצדיק ניסה לשכנע אותה שלא תפציר בו אולם היא המשיכה לבקש ולא עזבה את מקום הצדיק. לבסוף אמר לה הצדיק: **"אני מבטיח שלא יהיו לך בנים!"**. בפחי נפש עזבה האישה את המקום. במר לה פנתה לרבינו וסיפרה לו מה שאמר לה הרה"ק רבי פינחס. שמע זאת רבינו ואמר לה: **"אני מבטיח לך שתלדי בן זכר בקרוב"**.

מדברי רבינו לא נפל דבר ארצה ועוד באותה השנה נפקדה בזש"ק. בליל 'שולם זוכר' התעלפה האשה ותהי צעקה גדולה. לא חלפו דקות אחדות והאישה התעוררה מעלפונה וביקשה להניק את בנה. כאשר נרגע המצב שאלו אותה: "מה קרה?". היא סיפרה שראתה את עצמה עומדת בבית דין של מעלה והם דנו לגביה. לפתע הגיע לשם הרה"ק ר' פינחס שפירא מקוריץ והוא אמר לבית הדין: "אני אמרתי שלא יתנו לה בן. לכן היא תישאר כאן ונביא לכאן גם את הילד". דבריו התקבלו וכתבו פסק דין, והניחו את הפסק על השולחן.

לפתע הגיע יהודי זקן חבוש בספאדיק, כשספר תחת זרועו. הוא שאל אותי למעשי במקום זה. סיפרתי לו מה אירע, ואני הראתי באצבעי כי פסק הדין מונח על השולחן. הזקן נטל את הפסק, קרע אותו ואמר: "איך עורכים פסק דין ללא ידיעתי?". תוך כדי דיבור הוא צעק אלי: "הלא מוטל עליך להניק את הילד. מה את עושה כאן?". באותו הרגע התעוררתי וצעקתי לכם שתתנו לי את הילד להניק.

ח'יה מיוחדת נודעת לרבינו למצוות סוכה. הצדיק השתדל מאוד לא לצאת מהסוכה במשך כל ימי החג. אנשים שהתארחו אצל רבינו סיפרו כי מעולם לא נראו זבובים בסוכת רבינו גם בימים בהם החום היה רב כאשר בשאר הסוכות נראו זבובים. כאשר שמע זאת הרה"ק רבי פינחס שפירא מקוריץ זיע"א, הוא ביקש לראות זאת בעצמו. לפיכך הוא הטריח את עצמו ללכת לסוכת רבינו ולחזות בפלא המדובר. כך ישב שם רבי פינחס כשעתיים עד שלפתע נראה זבוב קטן הולך ויורד ממרומי הסכך. פנה ר' פינחס לרבינו והבעת תמיהה ניכרה על פניו. נענה רבינו ואמר בחיוך של פיוס: "ראה נא, איך שמלאכי מרום מטריחים את עצמם להביא זבוב במיוחד לכבודכם, כדי שלא יגרם לכם חלילה עוגמת נפש".

מסופר שנים אחר פטירת רבינו פעם פרצה שריפה בעיר אוסטראה. השרפה התפשטה לכל עבר במהירות ואנשים רבים ניסו לכבות את השרפה. לפתע הגיע מושל העיר ופקד שיביאו אליו רב העיר. כאשר הגיע אליו הרב, שאל אותו המושל: "האם אתה הוא רב העיר?". הרב השיב בחיוב. לקח אותו המושל והלך עימו בכל אותם המקומות שאחזה בהם האש באותה השעה. כאשר סיימו להקיף את כל המקומות והשרפה המשיכה ביתר עוז. אמר המושל בזעם: "אתה לא רב. לפני מספר שנים כאשר הרב הקודם (הוא התכוון לרבינו) עדיין היה בחיים, פרצה שריפה גדולה. רב העיר הקיף את כל המקומות בהם אחזה האש, ותיכף שקעה האש ללא כל צורך בכיבוי. ואילו איתך, כלום לא קרה!".

בהלוויית רבינו התרחש מאורע שהתפרסם מאוד. במרכז העיר עמד בית תיפלה. כדי לקבור את הנפטרים היו חייבים לעבור בדרך ליד בית התיפלה של הגויים. בכל פעם שנפטר אדם מישראל, הגויים נהגו לצלצל בפעמוניהם בקול מחריש אוזניים. מעשה זה ציער את המלווים וגרם לביזיון לנפטר. גם כשנפטר רבינו המשיכו הגויים במנהגיהם וצלצלו בפעמונים. לפתע כדרך פלא התיישב רבינו על מיטתו וציווה להביא לו ספר מסוים. מיד הובא הספר למקום ורבינו עיין בו לרגע וחזר לשכב. לפתע נשמע קול נפץ אדיר ובית התיפלה קרס על כל הנמצאים שם. במקום נפער בור עמוק עם הלבנים המרוסקות. שנים רבות לאחר מכן עדיין ניתן היה לראות את הבור במקום שהיה שם בית התיפלה שלהם.

האדמו"ר רבי אברהם ישכר אנגלרד מראדזין זצ"ל- נולד בשנת ה'תרס"ט (1909) לערך בקרימילוב שבפולין. לאחר נישואיו עבר לראדזין. בשנת ה'תרפ"ט (1929), עם פטירת חותנו, האדמו"ר רבי מרדכי יוסף אלעזר ליינר מראדזין, התמנה גיסו, האדמו"ר רבי שמואל שלמה ליינר מראדזין, לאדמו"ר החמישי בחסידות ראדזין. בשנים אלו שימש רבינו כיד ימינו ועמד בראש ישיבת 'סוד ישרים' בראדזין. בשליחות גיסו הקים עוד כשבעה סניפים בעיירות שונות בפולין ודאג לניהולם הרוחני. כשפרצה מלחמת העולם השנייה נלווה לגיסו, האדמו"ר רבי שמואל שלמה, שעבר לגטו וולודבה. שם דאגו לכל ענייני היהדות ועזרו ליהודים במצוקה. באותה תקופה לכדו הנאצים את הבונקר שבו שהתה משפחת הרבי ודרשו מיושביו לצאת. כל היוצאים נורו במקום. היחיד שנשאר היה רבינו, שסירב לצאת. הם השליכו רימונים לתוך הבונקר, ובניסים גלויים לא נפגע.

ב-כ"ט אייר ה'תש"ב (1942), במהלך השואה, נרצח גיסו האדמו"ר הי"ד בוולודבה שבפולין. רבינו ברח ליערות עם החסיד רבי מוטל רייכמן, והם הצטרפו לפרטיזנים. במשך שנתיים חיו בתנאים תת-אנושיים ובניסי ניסים ניצלו בצורה פלאית. לאחר השואה, למרות השבר האיום שעבר בשנות הזעם, חזר לסוסנובצה, שם כיהן כרב במשך כמה שנים. ביתו הפך לכתובת לכל נדכא ונצרך. אלפי פליטים מצאו אצלו מחסה ואוזן קשבת, ובין הבאים היו אדמו"רים חשובים. רבינו הקים שם תלמוד תורה וישיבות לפליטים ולילדיהם ודאג לכל ענייני היהדות ולשחיטה כשרה. הקים בית דין מיוחד להתרת עגונות, כדי לאפשר לפליטים שאיבדו את משפחותיהם להקים בית חדש, וסידר קידושין לאלפי זוגות. פעילותו נמשכה קרוב לשלוש שנים, עד שנת ה'תש"ח (1948). רק משהתרוקן האזור מפליטים יהודים הסכים לעזוב את המקום. בתחילה נסע לצרפת ומשם לארצות הברית, והתיישב בשכונת קראון הייטס שבברוקלין.

עלה לישראל בלחץ פליטי השואה מחסידי ראדזין שהתגוררו בארץ. ב-כ"ט אייר ה'תשי"ג (1953) הוכתר בהיכל שלמה שבתל אביב לאדמו"ר השישי בשושלת חסידות איזביצה-ראדזין. בראשית כהונתו קבע את מקום מושבו בשכונת בית וגן בירושלים והקים בתי חסידים ברחבי הארץ. עמל לחדש את ישיבת 'סוד ישרים' בירושלים. לימים חזר לקהילתו בקראון הייטס. בסוף שנת ה'תשל"א (1971) עלה שוב לארץ והתגורר במרכז החסידות שנבנה ברחוב הרב אהרונסון בבני ברק. יהודים מכל השכבות והעדות מצאו אצלו אוזן קשבת. הם יכלו לגשת אליו בכל שעה ולבקש עצה וברכה. ענייני גשמיות, אכילה ושתייה, לא תפסו אצלו מקום. איש אמת. ענוותן ושפל ברך. מחל על כבודו והתהלך בצניעות מופלגת. לא הרשה שימשו אותו. בירושלים ייסד את ישיבת 'סוד ישרים', ובבני ברק ייסד את ישיבת 'עטרת שלמה' ואת ישיבת 'תפארת יוסף'. תחת נשיאותו נוסדו שטיבלך של חסידי ראדזין בירושלים, בבני ברק, בחיפה, בחולון, בנתניה ובפתח תקווה. בתל אביב ייסד עוד שני שטיבלך, נוסף על השטיבלך שנוסד לפני השואה. בחלק מהשטיבלך נפתחו כוללים. השקיע רבות בחידוש מצוות התכלת בציצית, לאחר שמסורת הצביעה פסקה בתקופת השואה, ופעל לחידושה על פי שיטתו של האדמו"ר רבי גרשון חנוך הניך ליינר מראדזין. כשש שנים לפני פטירתו חלה ונפל למשכב. נפטר בכ' בתשרי ה'תשס"ו (2005), בחול המועד סוכות. חי כ-96 שנים. ציונו בחלקת הרבנים שבהר המנוחות בירושלים. בנו, האדמו"ר רבי שלמה יוסף, התמנה למלא את מקומו.

סבו (מצד אמו): האדמו"ר רבי נתן נחום הכהן רבינוביץ מקרימילוב. **אביו:** הגאון רבי ישעיהו (רבה של העיר סוסנובצה שבפולין). **אמו:** מרת אסתר פרומוט (בת האדמו"ר רבי נתן נחום הכהן רבינוביץ מקרימילוב). **נשותיו:** מרת שרה זלדה (זיווג ראשון- בת האדמו"ר ר' מרדכי יוסף אלעזר ליינר מראדזין, בעל 'תפארת יוסף'. נרצחה בשואה ללא ילדים), מרת בלומה שרה (זיווג שני). **בניו:** האדמו"ר רבי שלמה יוסף (ממלא מקום אביו), ר' יצחק נתן נחום (רב בית המדרש בבני ברק ואחראי על ייצור התכלת של החסידות) ור' ישעיהו מבורו פארק (נפטר מגיף הקורונה בשנת ה'תש"פ [2020]). **מרבתייו:** סבו, האדמו"ר רבי נתן נחום הכהן רבינוביץ מקרימילוב, ואביו, הגאון רבי ישעיהו.

בנו סיפר: פעם אחת אבא השתתף בכינוס תורני גדול. לפני שאחד מהאדמו"רים נשא את דבריו האולם התרוקן ממרבית המשתתפים בגלל השעה המאוחרת. המקורבים ניסו לומר לאבי שכבר מאוחר ולאחר כמה שעות של השתתפות הוא כבר יכול לשוב לביתו, אבל הוא התנגד - 'אולי הנואם ירגיש ביציאתי והוא עלול להיפגע'. גם כשהסבירו לו כי הוא יושב מאחוריו ואין שום סיכוי בעולם שיבחין בו, הוא עדיין לא הסכים בשום אופן לעזוב - שמא ואולי.

פעם ביקש רבינו לנסוע בערב יום הכיפורים לבית החולים תל השומר כדי לבקר יהודי חולה. בכניסה השומר התעקש ולא רצה להכניס אותו בטענה שאין זה זמן ביקור וגם החולה שקוע בתרדמת. ברם האדמו"ר הפציר בו והסביר בדבר חשיבות הביקור. לאחר מאמצים רבים הגיע למיטת החולה. רבינו נטל את ידו ולחש על אוזנו שבא לברכו ב'גמר חתימה טובה'. החולה לא הגיב אבל רבינו לא התייאש. שוב ושוב האדמו"ר חזר על הדברים. לפתע התעורר האיש וחזר להכרה. הרופאים לא האמינו כי החולה שלא היה לו כל סיכוי לחזור ולחיות יושב עתה בריא! (לקדושים אשר בארץ)

רבינו תמיד ראה את חזות הכל במידות הטובות. רבינו נהג לומר: "ישנן כל כך הרבה ישיבות בכל מקום, מדוע לא פותחים ישיבה למידות?!" אין לתאר ולשער עד כמה רבינו היה נזהר מלפגוע חלילה בזולת. מבחינתו, הפגיעה באחר היה אצלו הדבר החמור ביותר.

האדמו"ר הרב דוד משה פרידמן מצ'ורטקוב זצ"ל - נולד ב-ז' סיון ה'תקפ"ז (1827) - יום טוב שני של חג שבועות). מילדות שקד על לימוד התורה, נודע במידותיו הנעלות, בענוותנותו ובטוב ליבו. אהב כל יהודי ובגיל שבע קיבל על עצמו לא להרע לשום בריה בעולם. אביו אמר עליו עוד בהיותו תינוק, כי בקרבו יש נשמה גדולה שתקרב את לבבות ישראל לאביהם שבשמיים וכן מאחר והיה בן חמישי לאביו אמר עליו, שהוא מכוון כנגד סדר קדשים. לאחר פטירת אביו בשנת ה'תרי"א (1850) התיישב בזלוטיפוטוק. בשנת ה'תרכ"ה (1865) עבר לצ'ורטקוב וייסד את חצרו והיה לאבי חסידות צ'ורטקוב. ייסד בית מדרש. שקד יומם ולילה על לימוד התורה הקדושה. בלילות ישן כשעתיים בלבד, מיעט באכילה והרבה בתעניות. רבים פנו אליו ונושעו. **בעל רוח-הקודש**. מעולם לא התערב במחלוקת, הרגיש בכאב של כל יהודי. מפורסם כאיש קדוש, שלא שח לעולם שיחה בטלה. תמך כספית בהקמת ביה"כ של צ'ורטקוב בצפת. סיפר ר' צבי דוד מו"צ ק"ק אסטילע ששמע מפי אשתו של רבינו, שאמרה כי **בעולם העליון תוכל להעיד עליו, שלא נהנה מהעולם הזה אפילו באצבע קטנה**. נפטר ב-כ"א תשרי ה'תרס"ד (1903), ביום הושענא רבא. חי כ-76 שנים. ציונו בצ'ורטקוב שבאוקראינה.

סבו (מצד אביו): האדמו"ר ר' שלום שכנא מפרוהוביטש. **סבו (מצד אימו):** ר' משה אפרתי מברדיצ'ב. **אביו:** האדמו"ר רבי ישראל מרוז'ין. **אימו:** מרת שרה. **נשותיו:** מרת פייגא (בת האדמו"ר רבי אהרן טברסקי מצ'רנוביל - זיווג ראשון), מרת לאה רחל (בת אחיו, האדמו"ר רבי שלום יוסף מסדיגורא, ואלמנת האדמו"ר רבי אברהם יהושע העשיל ממז'בוז' - זיווג שני). **בניו (מזיווג ראשון):** האדמו"ר ר' ישראל מצ'ורטקוב (מילא את מקום אביו), ר' מנחם נחום מרדכי (נפטר בחי' אביו). **מרביותיו:** האדמו"רים אביו, רבי ישראל מרוז'ין, וחותנו, ר' אהרן טברסקי מצ'רנוביל. **מחסידיו הבולטים:** הגאונים ר' מאיר אריק, ר' שלום מרדכי הכהן שבדרון (המהרש"ם מברז'אן), ר' משה פארהאנד ממאקווא, האדמו"ר ר' מרדכי חיים סלאנים והאדמו"ר ר' שמואל וינברג מסלונים. **מדברי תורתו: ידברי דוד** - דברי תורה שנאספו ונדפסו לאחר פטירתו. **ספרים עליו: יתפארת אדם** - תולדותיו, הנהגותיו וסיפורים עליו, בעריכת רבי ראובן מרגליות.

לאחר הסתלקותו של האדמו"ר ר' ישראל מרוז'ין זיע"א, הותר הוא זוג תפילין, שעבר אליו בירושה מאבי סבו, המגיד הקדוש ממזריטש. כל אחד מששת בניו הקדושים חפץ בתפילין הקדושות, אולם נראה, כי ר' דוד משה הצעיר שבחבורה, השתוקק יותר מכולם, לשם כך אף הסכים לוותר על חלקו בשאר הירושה. לאחר דיון החליטו להטיל גורל ולמסור את ההחלטה בידי שמים, בגורל עלה שמו של רבינו. חלפו שנים, ערב אחד ישב ר' אברהם יעקב מסדיגורא (בנו הבכור של הצדיק מרוז'ין) עם קבוצה מחסידי, וסיפר על המגיד ממזריטש. ובתוך כך עלה ענין התפילין של המגיד ושעלה בחלקו של אחיו. הוא תיאר כמה השתוקקו כל אחד מהאחים לזכות בתפילין. "העובדה, שאחי ר' דוד משה זכה בהן, הייתה ההוכחה, שהוא הראוי להן מכולם" אמר. והנה הבחינו הנוכחים בחילופי מבטים בין שניים מהיושבים. לפתע קם אחד מהם על רגליו ובקול רועד אמר: "רבי, חברי ואני החלטנו, כי הגיעה השעה לגלות סוד ששמרנו זמן רב, **מעשה שלא יעשה עשינו, סברנו, שאנו עושים דבר טוב למען רבינו**. זמן רב שכליותינו מייסרות אותנו על מעשינו. הערב לאחר דברי הרבי על התפילין החלטנו לשים לכך קץ ולבקש מחילה על כך". קם החסיד השני והתחיל לספר: "יום אחד ישבנו ודיברנו על כך שרבינו רצה את התפילין של המגיד הקדוש. סברנו, שהיות והוא הבכור, הרי שלו משפט הבכורה וראויות התפילין להיות שלו. באחד הימים התגבנו לחדרו של ר' דוד משה, פתחנו את הבתים של התפילין, הוצאנו את הפרשיות והכנסנו במקומם פרשיות אחרות כשרות ומהודרות. תפרנו מחדש את הבתים ויצאנו מהבית. רק לאחר מכן קלטנו את חומרת המעשה. לא ידענו מה לעשות בפרשיות הקדושות, להחזיר למקומן - חששנו שמא ניתפס, גם להביאן לרבי חששנו. עתה כשהחל הרבי לדבר בענין, ראינו בכך אות משמיים, כי עלינו לבקש כפרה". הוא הוציא חבילה מכיס מעילו ובידיים רועדות הניחה על השולחן ליד הרבי. הסובבים התקשו להאמין, כי שני אברכים יראי שמיים מסוגלים היו לבצע מעשה כה חמור. מאידך חשבו כמה מהם - אם ר' דוד משה המשיך להתפלל באותן התפילין ולא חש בהחלפת הפרשיות, יתכן ויש בכך סימן, שהתפילין של המגיד אינן מגיעות לו. הרבי פתח את החבילה והוציא את הפרשיות, הוא התבונן בהן, ואז עטפן בחרדת קודש במטפחתו, נשק להן והכניסן לכיס הפנימי של מעילו. הרבי ישב אחוז בשרעפים ולפתע אמר: "אבקש מהנוכחים לשמור על סודיות מלאה. בעוד ימים אחדים אצא בעז"ה אל אחי. אם מישהו חפץ להצטרף, הרשות נתונה". בהגיע הרבי מסדיגורא בלוויית חסידי צ'ורטקוב, יצא רבינו לקבל את פני אחיו בכבוד ואהבה.

למחרת בבוקר הכניס ר' דוד משה את אחיו לחדר שבו נהג להתכונן לתפילת שחרית טרם כניסתו לביה"מ. על השולחן היו מונחים שלושה זוגות תפילין: רש"י, רבינו תם ושימושא רבא. במרחק מה עמדה שקית התפילין של המגיד. הרבי מסדיגורא עקב אחר מעשי אחיו. רבינו הוציא את התפילין של המגיד מהשקית ואחזן בשתי ידי, עצם עיניו, לאחר כמה שניות פקח את עיניו ונאנח עמוקות, החזירן לשולחן, לקח את התפילין שלו והניחן. תפילת שחרית תמה, ושני האחים שבו לחדר כדי להניח את שני הזוגות הנוספים כמנהגם. בעודם גוללים את רצועות התפילין, שאל הרבי מסדיגורא על התפילין הקדושות של המגיד. פניו של רבינו עטו ארשת צער וקולו הסגיר שברון לב: "בוקר אחד לפני זמן רב רציתי להניח תפילין כבכל יום, והנה לפתע חשתי, כי דבר מה השתנה ואיננו כתמול שלשום, תמיד כאשר נטלתי בידי את התפילין הקדושות של המגיד, הייתי חש רטט קדושה, אך באותה פעם לא רעדתי. נדמה היה, כאילו הקדושה הסתלקה מהתפילין. ברור שהחיסרון בי, כנראה שנכשלתי בחטאי, ושוב איני ראוי להניח את התפילין של המגיד".

"מאותו יום אני מפשפש במעשי בכל יום ומשתוקק לדעת במה חטאתי, וכיצד אוכל לתקן זאת, בכל בוקר אני נוטל בידי את התפילין כשליבי שבור. אולי יכול אתה, אחי היקר, לתת לי עצה או תיקון". הרבי מסדיגורא היה נרגש מאוד. "אחי האהוב, יודע אני כי לחינם חושד אתה בעצמך, ובטוחני, כי אין אדם הראוי ממך להניחן, ואכן בשל כך הגעתי לכאן". או אז גילה לאחיו את המעשה לפרטיו, כיצד פרשיות התפילין של המגיד הוחלפו. הוא סיפר על חרטתם של החסידים, וכאשר הוציא מכיסו את הפרשיות היקרות הוסיף: "בעצמי הגהתי את הפרשיות והן שלמות כפי שהיו. הכנס אותן שוב לתוך הבתים, ואני בטוח שאותם רגשות נעלים ישובו אליך כבראשונה". את שמחתו של ר' דוד משה אין צורך לתאר, זו הייתה שמחה כפולה על שובן של התפילין ועל ביטול תחושת האשם, שייסרה אותו.

אנו מבקשים ממי שיש לו תמונות טובות יותר של הצדיקים או של הקברים
או אם לא שמנו את תמונת הצדיק או הקבר
יש לו תמונה שהוא צילם או שקיבל ממישהו ששהוא צילם ונתן לו את זכויות יוצרים
להשתמש בה ולא הוריד אותה מאתר באינטרנט, אנא שלחו למייל

PnineZadikim@gmail.com

**למעוניינים לקבל את העלון ישירות למייל, יש לשלוח
בקשה PnineZadikim@gmail.com**

העלון מוקדש לרפואה והצלחת רחל ברכה בת פדילה דליה הי"ו ובני-ביתה
רפואת יהודה אריה בן רחל ברכה- רפואת הנפש ורפואת הגוף
ולהצלחת כל עם ישראל ובתוכם יוסף ליאור בן דליה אפרת ומשפחתו
והצלחה בכל העניינים, נחת יהודי מכל יוצאי חלציו וכן בחינוך הילדים